

Vlaams
Parlement

stuk **1088** (2010-2011) – Nr. 2
ingediend op 24 juni 2011 (2010-2011)

Nota van de Vlaamse Regering

Witboek Interne Staatshervorming

Verslag

namens de Commissie voor Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur,
Decreetsevaluatie, Inburgering en Toerisme
uitgebracht door de heer Marnic De Meulemeester

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: mevrouw Annick De Ridder.

Vaste leden:

mevrouw Karin Brouwers, de heren Jan Durnez, Ward Kennes, Jan Verfaillie;
de heren Stefaan Sintobin, Joris Van Hauthem, mevrouw Linda Vissers;
de heer Marnic De Meulemeester, mevrouw Annick De Ridder;
de heer Kurt De Loor, mevrouw Els Robeyns;
de heren Lieven Dehandschutter, Willy Segers;
de heer Peter Reekmans;
de heer Bart Caron.

Plaatsvervangers:

mevrouw Vera Jans, de heer Jan Laurys, mevrouw Valerie Taeldeman, de heer Johan Verstreken;
de dames Katleen Martens, Marleen Van den Eynde, de heer Wim Wienen;
de heer Marc Vanden Bussche, mevrouw Marleen Vanderpoorten;
de heer Steve D'Hulster, mevrouw Fatma Pehlivan;
de heer Bart De Wever, mevrouw Lies Jans;
mevrouw Patricia De Waele;
mevrouw Mieke Vogels.

Toegevoegde leden:

de heer Christian Van Eyken;
de heer Karim Van Overmeire.

Stukken in het dossier:

1088 (2010-2011) – Nr. 1: Nota van de Vlaamse Regering

INHOUD

1. Toelichting door de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering en Vlaamse Rand	4
1.1. Inhoud van het witboek.....	4
1.2. Versterking van de gemeenten.....	4
1.2.1. Politiek en beleid.....	4
1.2.2. Structuur en organisatie	6
1.2.3. Meer bevoegdheden	6
1.3. Meer autonomie en planlastvermindering	7
1.4. Versnelling van processen	7
1.4.1. Versnelling van processen.....	7
1.4.2. Betere coördinatie Vlaamse diensten.....	8
1.4.3. Minder interveniërende bestuursniveaus in subsidieprocessen.....	8
1.5. Provinciale taakstelling.....	8
1.6. Vereenvoudiging intermediaire ruimte	8
1.7. Verdere aanpak en implementatie	9
2. Vragen en opmerkingen van de commissieleden	10
2.1. Tussenkoms van mevrouw Annick De Ridder	10
2.2. Tussenkoms van de heer Sas van Rouveroi	10
2.3. Tussenkoms van de heer Lieven Dehandschutter.....	15
2.4. Tussenkoms van de heer Bart Caron	16
2.5. Tussenkoms van mevrouw Valerie Taeldeman	20
2.6. Tussenkoms van de heer Joris Van Hauthem	21
2.7. Tussenkoms van de heer Jan Durnez	23
2.8. Tussenkoms van de heer Kurt De Loor	24
2.9. Tussenkoms van mevrouw Patricia De Waele	25
2.10. Tussenkoms van de heer Ward Kennes	26
3. Antwoorden van de minister	27
4. Replik van de heer Bart Caron	34
Bijlage: Brief van 9 mei 2011 van parlamentsvoorzitter Jan Peumans en commissievoorzitter Annick De Ridder aan de ministers van de Vlaamse Regering met betrekking tot het gebruik van groen- en witboeken	35

De Commissie voor Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Decreetsevaluatie, Inburgering en Toerisme hield op 17 mei 2011 een gedachtewisseling over het witboek Interne Staatshervorming met de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering en Vlaamse Rand.

1. Toelichting door de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering en Vlaamse Rand

1.1. *Inhoud van het witboek*

Minister *Geert Bourgeois* verklaart dat het witboek twee delen omvat. Het gaat enerzijds om een knelpuntenanalyse en een visie, anderzijds om uitvoeringslijnen. Knelpuntenanalyse en visie zijn quasi identiek aan hetgeen in het groenboek Interne Staatshervorming stond. Op dit deel van het groenboek werd veel positieve feedback ontvangen.

Op de uitvoeringslijnen in het groenboek was meer kritiek. De doorbraken waren per sector ingedeeld en dit bevestigde het beeld van verkokering. De lijnen doorheen de beleidsdomeinen waren niet duidelijk en de samenhang tussen doorbraken en doelstellingen ontbrak.

De doorbraken worden nu gebundeld in functie van de doelstellingen van de interne staatshervorming. Dat geeft aanleiding tot meer samenhang tussen doorbraken en doelstellingen en er komen ook duidelijk gemeenschappelijke lijnen tussen de beleidsdomeinen naar voren.

Het witboek heeft vijf uitvoeringslijnen, in functie van de vijf grote doelstellingen van de interne staatshervorming. Het gaat om de versterking van de gemeenten, meer autonomie voor de gemeenten en de planlastenvermindering, versnelling van processen, scherpere taakstelling voor de provincies, vereenvoudiging van de intermediaire ruimte.

1.2. *Versterking van de gemeenten*

De gemeenten worden op drie terreinen versterkt: de gemeentelijke democratie (politiek en beleid), de gemeentelijke structuur en draagkracht (organisatie en structuur), de gemeentelijke bevoegdheden.

1.2.1. *Politiek en beleid*

Een eerste punt inzake de bestuurskracht van gemeenten is het versterken van het politieke apparaat. De herwaardering van de gemeenteraad is hierin essentieel. De gemeenteraad moet gaan over de belangrijke strategische beslissingen van college, autonome gemeentebedrijven, intergemeentelijke samenwerkingsverbanden.

Men stelt momenteel vast dat de bevoegdheden van de gemeenteraad meer en meer worden uitgehold. Gemeenteraadszittingen hebben daardoor minder om het lijf. Veel beleid is uit de gemeenteraad verdwenen. Taken en bevoegdheden zijn verschoven naar de politiezone (politie), hulpverleningszones (veiligheid), intercommunales, autonome gemeentebedrijven enzovoort. Dat is zowel in kleine gemeenten als in grote steden het geval.

Daarom wil de minister de gemeenteraad herwaarderen. De raad moet weer de spil worden van de lokale democratie. Men moet opnieuw geïnteresseerde mensen kunnen aantrekken om die lokale democratie vorm te geven. Strategische beslissingen moeten opnieuw in de gemeenteraad aan bod komen.

Het Gemeentedecreet heeft hiervoor al een aantal instrumenten gecreëerd. Het witboek bouwt hierop voort en voegt nog een aantal instrumenten toe. Men overweegt de oprichting van speciale gemeentelijke commissies die tot taak hebben om strategische beslissingen die in autonome bedrijven of intergemeentelijke samenwerkingsverbanden worden genomen, te bespreken. Momenteel worden dergelijke dossiers in de openbare zitting van de gemeenteraad vaak op een drafje afgehandeld.

Men voorziet in de mogelijkheid om de gemeenteraad te laten samenroepen door een vijfde van de leden (nu is dat een derde van de leden). Immers, men wordt soms geconfronteerd met gemeenteraden die niet bij elkaar geroepen worden. Er is een decretale verplichting om de gemeenteraad tien keer per jaar samen te roepen, maar daar staat geen sanctie op. Vandaar de mogelijkheid om de bijeenroeping met een vijfde van de leden te doen, wanneer er gedurende zes weken geen gemeenteraad is geweest.

Men voorziet in een procedure tot herstel van bestuurbaarheid. Op het terrein is het zo dat zo'n dertig besturen (of een kleine tien percent) kleinere of grotere problemen in de meerderheid kennen. Men moet een instrument in handen van de raad geven om in te grijpen wanneer een college onbestuurbaar wordt. Er is al herhaaldelijk gesproken over de 'constructieve motie van wantrouwen'. Er zijn toch belangrijke verschilpunten met het systeem zoals dit bijvoorbeeld in Wallonië geïmplementeerd wordt. Het moet een instrument zijn van politieke stabiliteit, niet van instabiliteit. Daarom werkt men met een getrappt systeem. De gemeenteraad stelt de onbestuurbaarheid vast; de minister bevoegd voor Binnenlands Bestuur stuurt de gouverneur die bemiddelt; indien bemiddeling niets oplevert, kan de minister bevoegd voor Binnenlands Bestuur de raad de toelating geven een nieuwe meerderheid voor te dragen. Op die manier vermijdt men dat er politieke spelletjes gespeeld worden. Daarom laat men dit ook niet toe gedurende het laatste jaar voor de verkiezingen.

De raad krijgt meer controlemogelijkheden op intergemeentelijke samenwerkingsverbanden en autonome gemeentebedrijven. Alle informatie moet elektronisch ter beschikking staan van de raadsleden. Ter ondersteuning van de raadsleden komt er een systeem van bijzondere gemeenteraadscommissie, die toeziet op de afstemming van het beleid van de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden en de autonome gemeentebedrijven op het beleid van de gemeente.

De gemeenteraad kan volledig als raad van bestuur van het autonoom gemeentebedrijf optreden. Men kan ook kiezen voor een systeem waarbij elke fractie minstens één lid voordraagt (eventueel werken met gewogen stemmen). Men moet wel vermijden dat een meerderheid geen meerderheid meer kan zijn in een autonoom gemeentebedrijf.

De mogelijkheid om filialen op te richten, wordt kritisch tegen het licht gehouden.

Samen met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) wordt bekeken hoe een betere koppeling kan worden gemaakt tussen de beleids- en beheerscyclus van intergemeentelijke samenwerkingsverbanden en die van gemeenten.

De minister wil werk maken van een meer efficiënt bestuurlijk apparaat. Vanaf 2019 zou er overal één schepen minder zijn. Dit had normaal al moeten gebeuren bij de eerdere verbetering van het statuut van de mandatarissen. Toen was er de politieke afspraak om de vergoeding te verbeteren, gekoppeld aan het verminderen met één schepen, om zo de kosten van het bestuurlijk apparaat niet te doen oplopen. Dit laatste is echter niet gebeurd. Vanaf 2013 komt dan ook nog eens de voorzitter van het OCMW (Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn) verplicht in het college.

Tegelijk creëert men op vraag van de VVSG een beperkte uittredingsvergoeding voor schepenen. Het gaat om een maand per gepresteerd jaar, met een maximum van twaalf maanden. Aan de vergoeding komt een einde op het moment dat men een andere job of functie heeft. De lokale mandatarissen zijn de enigen die nog geen uittredingsvergoeding hebben. Kiezen voor een mandaat houdt ook risico's in: wil iemand met een goede job die wel laten vallen om schepenen te worden?

1.2.2. Structuur en organisatie

Ter versterking van de bestuurskracht zal men de verdere integratie van gemeente en OCMW bevorderen. Dat is een trend die op het terrein al volop is ingezet. Het regeerakkoord spreekt van vrijwillige fusie maar dat kan eigenlijk niet: artikel 2 van de OCMW-wet bepaalt dat OCMW's een aparte rechtspersoon moeten zijn.

In het witboek staat nu dat de dienstverlening aan de burger verbeterd moet worden via de eenloketfunctie. Ondersteunende diensten worden maximaal geïntegreerd. Wat beleid betreft, wordt het strategisch sociaal beleid een zaak van de gemeenteraad. Het tactisch en operationeel sociaal beleid en de individuele steunverlening blijven een zaak voor de OCMW-raad.

Er wordt verder gewerkt aan een kader voor vrijwillige fusie. Die discussie loopt intussen al een tijdje. Gemeenten hadden tot 30 april de tijd om zich kandidaat te stellen, maar er werden geen officiële kandidaturen ontvangen. Het kader voor vrijwillige fusie heeft nochtans zijn merites gehad. Tot voor kort was het woord fusie nog taboe maar nu wordt er in de wandelgangen toch volop over gesproken. De Vereniging van Vlaamse Gemeentesecretarissen spreekt zich onomwonden voor fusies uit. Er zijn ook gemeenten geweest die informeel gepolst hebben naar de mogelijkheid tot fusie. Het Belang van Limburg heeft eind 2010 aan alle Limburgse burgemeesters gevraagd of een fusie nuttig zou zijn en bijna een op vier heeft in de krant verklaard dat zijn gemeente te klein is en dat men een fusie niet ondenkbaar acht.

Tijdens deze regeerperiode zal er geen verplichte fusie plaatsvinden. Maar het debat is niet afgesloten, het komt de komende jaren nog terug. De regering zal nu het kader evalueren en zich afvragen waarom gemeenten er geen gebruik van hebben gemaakt. Het is de bedoeling om incentives te ontwikkelen en te streven naar een model zoals in Nederland en Denemarken.

Met betrekking tot het Gemeentefonds zullen tijdens deze regeerperiode een aantal technische anomalieën die voor grote schommelingen in de gemeentelijke inkomsten zorgen, worden weggewerkt. Een fundamentele herijking van het Gemeentefonds komt er niet tijdens deze bestuursperiode. Er worden wel voorbereidingen getroffen die uitwerking kunnen krijgen in de loop van de volgende bestuursperiode.

1.2.3. Meer bevoegdheden

Een belangrijke principiële beslissing is ook om de mogelijkheid te creëren voor gemeenten met meer dan 25.000 inwoners om meer bevoegdheden op te kunnen nemen. Via die techniek moet men kunnen evolueren naar een model waarbij men een trekker heeft om tot een grotere schaal van de gemeenten te komen.

Het witboek somt een aantal domeinen op waar bevoegdheden bijkomend naar de gemeenten zouden kunnen gaan. Het gaat om domeinen die dicht bij de burger staan: voorschoolse kinderopvang, buitenschoolse kinderopvang, kleinhandelsbeleid en bedrijfs-

huisvesting, mobiliteit, lokaal armoedebeleid, flankerend onderwijsbeleid, onroerend erfgoed, ruimtelijke ordening enzovoort.

De koppelsubsidies en het specifiek toezicht worden afgeschaft. Het specifiek toezicht wordt in principe opgenomen in het algemeen toezicht. Waar dit niet zou kunnen, moet dit gemotiveerd worden vanuit de sectoren.

1.3. *Meer autonomie en planlastvermindering*

In de verschillende beleidsdomeinen zijn er allerhande maatregelen uitgewerkt om gemeenten een impuls te geven om een bepaald beleid te starten (bijvoorbeeld inzake milieu, cultuur, jeugd enzovoort). Dit heeft zeker zijn merites gehad, maar ook voor een enorme bureaucratisering van plannen en rapporten gezorgd. Gemeenten zijn meer bezig met papierwerk voor Brussel dan met het voeren van een beleid voor hun inwoners.

Dit wordt nu met een geheel van maatregelen aangepakt. Voortaan baseert men zich op de nieuwe financiële beleids- en beheerscyclus van de gemeenten. Gemeenten moeten dan nog maar één geïntegreerde planning maken, in plaats van de verschillende sectorale plannen die allen een eigen cyclus volgen. Ook de rapportering gebeurt gewoon op basis van de documenten die een gemeente sowieso moet maken in het kader van haar normale beleids- en beheerscyclus. De sturing zal meer op outputs gebeuren, de detailsturing op activiteiten wordt verlaten. Benchmarking tussen gemeenten zal vergelijkingen mogelijk maken. De lokale profielschets is hiervoor een uitstekend instrument.

De Vlaamse Regering heeft het kaderdecreet inzake de planlasten op 8 april 2011 definitief goedgekeurd. Het ontwerp zal binnenkort in de commissie behandeld worden (*Parl. St.* VI. Parl. 2010-11, nr. 1102/1). In de komende maanden zal er vervolgens nog heel wat werk zijn om alle sectorale decreten aan te passen. Hiervoor zal een strak werktempo moeten worden nageleefd, want op 1 januari 2013 moet alles in werking treden. De minister ziet ook een rol voor de commissie bevoegd voor Binnenlands Bestuur om de coherentie van het geheel te bewaken.

1.4. *Versnelling van processen*

1.4.1. *Versnelling van processen*

In de interne staatshervorming wordt de doorsteek gemaakt naar de aanbevelingen van de commissies-Berx en Sauwens. Een aantal essentiële punten zijn in het witboek opgenomen. De minister noemt de vereenvoudiging van het systeem voor onteigeningsmachtigingen voor de lokale besturen. Hiervoor zal er nog één loket zijn, met name het Agentschap voor Binnenlands Bestuur. Een en ander moet leiden tot vereenvoudiging en een versnelde aanpak.

Er zal geen delegatie meer zijn van de beroepsmogelijkheden die ambtenaren hebben tegen beslissingen van bijvoorbeeld het college van burgemeester en schepenen. De delegaties worden weer op het niveau van de leidend ambtenaren gebracht, zodat de minister hierop aanspreekbaar is. Voor onroerend erfgoed is deze beslissing al genomen.

De Vlaamse advisering wordt beter afgestemd. Het gebrek aan afstemming en coördinatie bij de adviesverlenende ambtenaren was tot nu toe een belangrijk pijnpunt. In eerste instantie kan een advies nooit bindend zijn, een advies blijft een advies. Vervolgens moeten de politiek verantwoordelijken beslissen. Men zal voorts meer gaan werken met de figuur van de projectvergadering waarbij alle instanties op voorhand worden samengebracht voor overleg. Men spiegelt zich hier aan wat er in de milieusector al bestaat. Het

maakt het mogelijk om tot een duidelijk en eensluidend advies te komen, wat uiteraard interessant is voor de beleidsmakers. Komt men toch niet tot een eensluidend advies, dan moet de politiek beslissende overheid besluiten op basis van de uitgebrachte adviezen.

1.4.2. Beter coördinatie Vlaamse diensten

De Vlaamse overheid werkt met buitendiensten. Soms werken deze diensten naast elkaar, geven ze tegengestelde adviezen enzovoort. De gouverneur krijgt nu de opdracht om deze diensten in zijn provincie beter op elkaar af te stemmen. Gemeenten die een probleem hebben in het kader van een project waarbij verschillende diensten betrokken zijn, kunnen bij de gouverneur terecht die optreedt als procesbegeleider. De beslissing daaromtrent werd genomen door de Vlaamse Regering van 29 april 2011.

Tegelijk heeft men beslist de functie van arrondissementscommissaris te laten uitdoven. De Vlaamse Regering benoemt geen nieuwe arrondissementscommissarissen meer, en met de vrijgekomen middelen bouwt men een politiek-neutrale dienst van de gouverneur uit.

1.4.3. Minder interveniërende bestuursniveaus in subsidieprocessen

In heel wat beleidsdomeinen geven zowel de Vlaamse overheid, de provincies als de gemeenten subsidies (en daarnaast nog eens de federale overheid, intercommunales enzovoort). Dit zorgt voor een grote beheerskost voor de overheid: elke dienst heeft eigen personeel, dossierafhandeling, overheadkosten enzovoort. Daarnaast zijn er administratieve lasten voor de burger. Men gaat dat nu bundelen op twee, of voor een aantal processen op één niveau, zonder dat het totale bedrag aan subsidies daalt.

1.5. Provinciale taakstelling

Wat de provinciale taken betreft, maakt het witboek een duidelijke keuze door de klemtoon te leggen op de grondgebonden bevoegdheden. Provincies houden hun open taakstelling in de grondgebonden bevoegdheden. Voor de niet-grondgebonden bevoegdheden komt er een gesloten taakstelling. Provincies hebben hier in principe geen bevoegdheden, tenzij er in een decreet bevoegdheden aan de provincies worden toegewezen. De minister noemt de vrijheid van onderwijs die grondwettelijk is geregeld. Concreet zal artikel 2 van het Provinciedecreet herschreven worden.

Belangrijk is nog dat er een systeem komt om niet-grondgebonden taken in een bestuursakkoord te vatten. Voor elke provinciale bestuursperiode zal er in dit kader een overleg moeten zijn tussen de provincies en de Vlaamse Regering.

1.6. Vereenvoudiging intermediaire ruimte

De minister wil de juiste finaliteit van de regioscreening nog eens benadrukken. Het is niet de bedoeling nieuwe structuren te creëren. Men vereenvoudigt de vele structuren die er vandaag al bestaan. Men vertrekt niet van vooraf afgebakende vaste regionale grenzen. Regioscreening is een oefening van onderuit. Men zal de vijf provincies niet vervangen door 24 regio's. De kaart van VLABEST (Vlaamse Adviesraad voor Bestuurszaken) met de 24 regio's werd daarom bewust niet opgenomen in het witboek.

Regioscreening moet van onderuit groeien en gaat eigenlijk over de bestuurskracht van de gemeenten. Vraag is hoe gemeenten door samenwerken aan bestuurskracht kunnen winnen en hoe ze kunnen vermijden dat een veelheid aan samenwerkingsverbanden de bestuurskracht ondermijnt door een negatieve impact op transparantie, coördinatie, democratische controle, efficiëntie en effectiviteit.

Met de regioscreening wil men aan de lokale besturen een instrument aanreiken om in kaart te brengen op welke vlakken ze kunnen samenwerken. Men gaat na welke samen-

werkingsverbanden men beter kan clusteren en hoe men komt tot meer efficiënte samenwerking. Idealiter leidt regioscreening tot een situatie waarbij gemeenten zoveel als mogelijk met dezelfde gemeenten samenwerken. De Vlaamse en provinciale overheden stemmen dan hun eigen werking en structuren af op de resultaten van de regioscreening.

Er lopen momenteel drie parallelle trajecten met het oog op regioscreening. In vijf regio's zijn een aantal gemeenten zelf al gestart met een traject dat zich intussen situeert in de fase van de actieplannen. Deze regio's worden ondersteund in de vorm van pilootprojecten. In het Kortrijkse wil men bijvoorbeeld heel wat samenwerkingsverbanden clusteren in een 'concern'; Roeselare-Tielt spreekt over een 'Associatie Mid-West'; het Meetjesland over een 'streekplatform Meetjesland'. Men wil in de pilootprojecten nagaan wat deze voorstellen betekenen, wat men verwacht van de Vlaamse overheid. Men zal hun de ruimte bieden met deze voorstellen aan de slag te gaan.

Het Steunpunt Bestuurlijke Organisatie Vlaanderen (SBOV) voert tegelijk een meta-analyse uit. Op basis van de ervaringen in de vijf regio's gaat men na op welke manier men de inventarisatiefase het best aanpakt, hoe men het proces van evaluatie kan vormgeven, welke instrumenten er in de actieplannen kunnen worden gebruikt. Dit onderzoek loopt; er is al een eerste klankbordgroep geweest over een ontwerprapport over de eerste fase.

Op basis van de lessen van het SBOV is het de bedoeling te komen tot een gebiedsdekkende regioscreening. Hiervoor werkt men nu de methodiek uit, samen met de gouverneurs. Op basis hiervan wil men komen tot een objectieve inventarisatie van samenwerkingsverbanden.

De Vlaamse Regering neemt zelf ook al onmiddellijk een aantal concrete initiatieven tot vereenvoudiging in de intermediaire ruimte. De minister noemt integratie en inburgering, waar nu een consultatieprocedure loopt om een voorstel af te toetsen om het hoge aantal structuren te vereenvoudigen. Andere sectoren zijn bijvoorbeeld polders en wateringen, bovenlokale bezoekerscentra, bosgroepen, regionale landschappen, streekoverleg, onderwijs, landbouwkamers.

1.7. *Verdere aanpak en implementatie*

Alle vakministers zijn nu verantwoordelijk voor de verdere uitvoering van hun projecten. Vanuit Binnenlands Bestuur wordt dit wel algemeen opgevolgd en gecoördineerd. Daarom werd aan alle vakministers gevraagd om voor de verschillende doorbraken een concreet projectplan uit te werken, met de taken en activiteiten, de timing, de resultaten en de tussentijdse mijlpalen. Voor elke doorbraak moeten concreet de gevolgen nagegaan worden op het vlak van financiën, personeel, organisatie, regelgeving.

Elke vakminister moet dus met het oog op implementatie de concrete trajecten uittekenen, inclusief het inschatten van de consequenties op financieel en personeel vlak en het voeren van het overleg met stakeholders, adviesraden enzovoort.

De minister zal snel werk maken van de aspecten van het witboek die onder zijn beleidsdomeinen vallen. Er zal onder meer een aanpassing moeten gebeuren van de organieke regelgeving (onder meer voor de provinciale taakstelling), het traject van de regioscreening moet worden uitgetekend op basis van de geschetste projecten.

Algemeen is afgesproken dat de minister zesmaandelijks zal rapporteren aan de Vlaamse Regering en dat samen met de VVSG en de Vereniging van de Vlaamse Provincies (VVP) de voortgang wordt opgevolgd. De minister stelt voor dat de zesmaandelijkse rapportering aan de regering ook in deze commissie het voorwerp zal zijn van een opvolgingsbespreking.

2. Vragen en opmerkingen van de commissieleden

2.1. *Tussenkoms van mevrouw Annick De Ridder*

Mevrouw *Annick De Ridder*, commissievoorzitter, dankt de minister voor zijn toelichting. Zij merkt op dat er tal van leden vragen om uitleg over het witboek hadden ingediend, maar die werden niet ontvankelijk verklaard met verwijzing naar de bespreking van het witboek zelf. De tekst van de vragen is wel overgemaakt aan het kabinet, zodat de minister zijn antwoorden heeft kunnen voorbereiden.

De commissievoorzitter verwijst verder naar een gezamenlijk schrijven van de parlementsvoorzitter en haarzelf aan alle ministers van de Vlaamse Regering waarin de regering wordt gevraagd de techniek van groen- en witboeken in het beleidsvoorbereidend proces te blijven hanteren (zie bijlage). Het is immers een goede techniek om het draagvlak van beleidsbeslissingen te verhogen en om het parlement en het maatschappelijk veld in een vroeg stadium van de besluitvorming te betrekken.

Tot slot verwijst de commissievoorzitter naar haar schrijven aan de minister om zoveel mogelijk cijfergegevens over de financiële gevolgen en personeelsgevolgen van de interne staatshervorming aan de commissie te bezorgen, vooral ook met het oog op de bespreking van het witboek. Zij verwelkomt alvast de suggestie van de minister om zesmaandelijks te rapporteren over de voortgang van het witboek, maar zij dringt er tevens op aan dat de cijfergegevens zo spoedig mogelijk worden bezorgd. Het ontbreken van die gegevens bemoeilijkt op dit ogenblik het debat. Iedere minister onderzoekt wellicht wat het witboek financieel betekent voor zijn of haar beleidsdomeinen. Worden die gegevens gecentraliseerd bij de minister van Binnenlands Bestuur? Hoe zal die ervoor zorgen dat de commissie het volledige financiële plaatje kent?

De voorzitter merkt tot slot nog op dat men in Antwerpen sinds 2006 werkt met een college van negen leden, inclusief de burgemeester en de schepenen van Sociale Zaken die ook OCMW-voorzitter is. Als dat mogelijk is in Antwerpen, moet dat ook in andere steden en gemeenten kunnen.

2.2. *Tussenkoms van de heer Sas van Rouveroij*

De heer *Sas van Rouveroij* herinnert aan de kritiek op het groenboek, namelijk dat dit soms wat bleek uitviel, in die zin dat het hier en daar al wit was. Hij hoopt dat de minister in de conceptnota van de Open Vld over de interne staatshervorming inspiratie gevonden heeft om het groenboek wat bij te sturen.

De spreker verwijst naar twee belangrijke gebeurtenissen uit het verleden. Een eerste feit is dat er in het begin van de jaren 70 in België een extra bestuurslaag is bijgekomen, namelijk de gemeenschappen en de gewesten. Alle vergelijkingen met andere landen die in het witboek en in het groenboek worden gemaakt, lopen daardoor mank. Een tweede belangrijk feit is de fusie van de gemeenten van 1976. De bestuurlijke kracht van steden en gemeenten is daardoor toegenomen. Voor het eerst kon de subsidiariteit vorm krijgen. Voor het eerst kregen de steden en gemeenten een prominente plaats op het bestuurlijke podium. Tegelijkertijd was de fusie echter zo onvolmaakt dat men vandaag nog te maken heeft met de naweeën van die operatie.

Een groot deel van de inhoud van het witboek is belangrijk genoeg om het een kans te geven. De heer van Rouveroij hoopt dat dit ook geïmplementeerd raakt. De kerntakendiscussie die gevoerd werd tussen 2001 en 2003 is immers niet onmiddellijk een goed voorbeeld. Op 1 april 2003 hebben de provincies, de steden en gemeenten en Vlaanderen een

protocol gesloten waarbij ze hun kerntaken hebben gedefinieerd. Daarvan werd echter niet veel geïmplementeerd. De spreker hoopt dat de minister erin slaagt om de andere ministers ertoe aan te zetten om in hun sectoren het nodige te doen en dat hij daarbij zelf het goede voorbeeld geeft.

Sinds de goedkeuring van het groenboek eind 2010 heeft men het gehad over de vraag hoe Vlaanderen in de toekomst moet werken, maar niet over wat Vlaanderen moet doen. Dat is het kerntakendebat van 2003. De heer van Rouveroj is het eens met het standpunt van de minister dat de structuurhervorming er niet zal komen indien men eerst het kerntakendebat nog eens wil overdoen. Nu de structuurdiscussie grotendeels achter de rug is, rijst toch weer de vraag welke opdrachten Vlaanderen met die structuur zal vervullen. Daarom wil hij die kerntakendiscussie minstens gedeeltelijk opnieuw van onder het stof halen. De resultaten van de discussie zouden minstens nog eens moeten worden bekeken. Wat toen is blijven liggen, zou nu opnieuw op de agenda moeten worden geplaatst met het oog op de uitvoering ervan.

Ter voorbereiding van zijn tussenkomst las de heer van Rouveroj in de studie van het SBOV – die werd opgeleverd in juni 2010 – over de faal- en succesfactoren van belangrijke beslissingstrajecten, en meer in het bijzonder deze interne staatshervorming. Als hij die factoren overloopt, dan krijgt men de indruk dat het gaat om een risicovol initiatief. Het pleit voor de minister dat hij de politieke moed heeft gehad om daarmee te beginnen. Als het gaat om veranderingsprocessen zoals de interne staatshervorming, zo stelt het steunpunt, dan moet de beleidsformulering open en gedragen zijn, door het betrekken van alle stakeholders, waaronder de gemeentelijke en provinciale mandatarissen, en de drukkingsgroepen VVSG en VVP.

Eind februari 2010 heeft de minister een plan van aanpak laten goedkeuren door de Vlaamse Regering. Daarbij werden drie belangrijke rollen gedefinieerd in de totstandkoming van de interne staatshervorming, waaronder die van het zogenaamde bestuursforum. Het bestuursforum is echter slechts een keer samengekomen, namelijk op 14 september 2010. De spreker was daar toen aanwezig als voorzitter van de raad van bestuur van de VVSG. Hij vond het echter moeilijk om met twee petjes op in dit overleg te blijven zeten. Daarom heeft hij aangekondigd dat hij de volgende vergaderingen van het forum niet meer zou bijwonen. Er is echter geen volgende vergadering meer geweest.

Het irriteert de spreker ook dat derden denken dat het bestuursforum wel heeft gefunctioneerd. In het advies van de SERV (Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen) staat bijvoorbeeld: “De raad stelt vast dat het overleg, het debat grotendeels beperkt blijft tot de vertegenwoordigers van de overheid in het bestuursforum.”. In zijn repliek op de adviezen van het middenveld stelt de minister op 3 maart 2011: “Wat de betrokkenheid van de verschillende bestuursniveaus betreft werkt de interne staatshervorming met een bestuursforum waarin verschillende bestuursniveaus elkaar ontmoeten.”. Hij zou nog kunnen begrijpen dat de minister na 14 september om de een of andere reden had vastgesteld dat men het bestuursforum geen belangrijke rol kan toebedelen of dat het niet het juiste platform is om met elkaar in dialoog te treden. Hij kan echter niet begrijpen dat de minister volhardt, althans naar de buitenwereld, dat de betrokkenheid van het lokale en provinciale bestuursniveau gebeurt via het bestuursforum.

Het SBOV geeft ook het advies om te zoeken naar een grote politieke meerderheid, over de grenzen van meerderheid en oppositie heen. Implementatieplannen nemen immers meestal enkele jaren in beslag en mogen niet worden teruggedraaid bij een eventuele regeringswissel. De zoektocht naar een brede meerderheid heeft echter niet plaatsgevonden. Open Vld heeft wel een conceptnota opgemaakt die de heer van Rouveroj heeft kunnen

voorstellen in het bijzijn van de minister. Strikt genomen was de aanwezigheid van de minister daarbij niet verplicht, maar hij was er vrijwillig.

Vervolgens gaat de heer van Rouveroi over tot de bespreking van het witboek zelf. Hij zal daarbij vooral ingaan op passages die zijn fractie volledig kan onderschrijven en op passages waarmee die het absoluut niet eens is.

Hij is het eens met het standpunt van de minister dat voor de intergemeentelijke samenwerking niet de democratische controle zelf het probleem is, maar de rapportage en het gebrek aan invloed van de oppositie door de niet-evenredige vertegenwoordiging. Het functioneren van de intergemeentelijke samenwerking wordt daardoor wel bedreigd. Daar moet iets aan gedaan worden. Hij stelt voor dat dit standpunt ook zou worden opgenomen bij de doorbraken. Misschien zit dat vervat in de wens van de minister om het decreet op de intergemeentelijke samenwerking te wijzigen. Daarvoor kan de minister rekenen op de steun van Open Vld.

Open Vld is het eens met de minister waar hij stelt dat het probleem van steden en gemeenten niet alleen een probleem is van planlasten. Het gaat ook over attitude, het sturen op outputs en effecten en niet meer sturen op input en activiteiten. In het witboek verwijst de minister naar problemen van verkokering. De minister stelt dat het niet zijn bedoeling is om Beter Bestuurlijk Beleid, dat pas in 2005 werd ingevoerd, helemaal overboord te gooien. De minister mag zich echter ook niet beperken tot kleine aanpassingen aan het Beter Bestuurlijk Beleid. Een grondiger hervorming van wat in 2005 als Beter Bestuurlijk Beleid werd ingevoerd, is noodzakelijk om de verkokering te doorbreken. De spreker wil graag vernemen wat de minister wil doen aan de ongewenste effecten van de hervormingsoperatie Beter Bestuurlijk Beleid.

De heer van Rouveroi heeft de indruk dat fusie volgens de minister de belangrijkste hefboom is om de bestuurskracht van bepaalde gemeenten te vergroten. Het lijkt erop dat de minister na de gemeenteraadsverkiezingen van 2012 onmiddellijk wil starten met het fuseren van een aantal gemeenten. Soms zegt de minister het bijna letterlijk. Zo is er in het witboek sprake van het positieve effect dat een fusie van gemeenten zou kunnen hebben op gemeenten met de laagste bestuurskracht: “Wellicht is de belangrijkste doelstelling van een fusieoperatie het vergroten van de professionaliteit van het bestuursapparaat. Kleine gemeenten missen nu vaak de mogelijkheid om een professioneel apparaat uit te bouwen. Fusies zijn dus een belangrijke voorwaarde om meer vertrouwen in de bestuurlijke organisatie te creëren.”. De minister stelt op diverse plaatsen dat niet alleen het inwonersaantal bepalend is om de bestuurskracht te meten. De heer van Rouveroi vraagt zich af waarom de minister niet bereid is om alle steden en gemeenten te screenen op hun bestuurskracht of -zwakte. Er komt wel een regioscreening, maar die heeft een andere finaliteit. Open Vld is van oordeel dat beide elementen van elkaar moeten worden gescheiden. De 308 gemeenten moeten worden doorgelicht. In functie van de resultaten van die doorlichting kunnen dan de instrumenten worden bepaald die nodig zijn om de bestuurszwakte op te heffen. Daarnaast kan een regioscreening worden gedaan om na te gaan in welke mate een intermediair niveau noodzakelijk is. Daar waar een intermediair niveau noodzakelijk is, moet men nagaan of de provincies dan wel de regio's daarop het goede antwoord zijn.

De intergemeentelijke samenwerking zou evolueren tot een vorm van regiowerking. De minister stelt vast dat de regio een nuttige schaal is om een beleid te voeren. De minister beklemtoont dat het niet zijn bedoeling is om van de regio's een nieuwe bestuurslaag te maken. De heer van Rouveroi denkt dat de werkelijkheid de minister zal achterhalen. De minister stelt bijvoorbeeld dat een samenwerkingsverband per gemeente ideaal zou zijn. Dan is het duidelijk wat de marsrichting is. Wanneer dat geclusterde samenwerkingsverband allerlei dienstverlenende en opdrachthoudende taken zal vervullen en opdrachten zal vervullen die haar worden toegewezen door de Vlaamse Regering, want het is de bedoeling om het interbestuurlijke voor een stuk te laten samenvallen met het nieuw geclus-

terde op regioniveau, dan creëert men toch een niveau waarop beleid wordt gevoerd, en dan creëert men een vierde bestuurlijke laag in Vlaanderen. Dat is de belangrijkste kritiek van Open Vld op het witboek. De minister maakt geen keuzes. De minister wil de bestuurskracht van steden en gemeenten versterken. Via de clustering gaat hij uiteindelijk aan regiovorming doen. Die regiovorming zal echter onvermijdelijk leiden tot een nieuwe bestuurlijke laag.

De heer van Rouveroy verwijst naar de erg belangrijke passage in het witboek dat “de gemeenten worden beschouwd als het basisniveau van de bestuurlijke organisatie die verantwoordelijk zou moeten zijn voor taken van lokaal belang. Dit takenpakket wordt bepaald door de aard van de taak en niet door de schaal van de taak.”. De spreker is het eens met die stelling. Als men daar ook naar handelt, dan komt men evenwel uit bij een ander witboek. De minister stelt immers verder: “Onder lokale taken worden taken verstaan die een burgergericht karakter hebben. Als basisniveau zouden de gemeenten een open taakstelling moeten hebben.”. De spreker is het helemaal eens met die stelling. Als niet de schaal, maar de taak de structuur bepaalt, dan zijn er in Vlaanderen echter maar twee taken: Vlaamse en lokale. De verschijningsvormen van de lokale taken zijn: binnengemeentelijk, intergemeentelijk en bovengemeentelijk. Dat is de schaal. De taak is en blijft lokaal. Als de minister trouw blijft aan deze definitie, die volgens hem bijzonder accuraat is, dan is de consequentie dat Vlaanderen wordt opgebouwd uit twee bestuurslagen, een Vlaamse en een lokale. Binnen de lokale bestuurslaag zijn er dan de gemeenten en de intergemeentelijke en bovengemeentelijke organisaties en dat zijn de provincies of de regio's.

De minister stelt in het witboek dat er maximaal twee interveniërende bestuursniveaus mogen zijn. Open Vld is van oordeel dat het beter zou zijn te vertrekken van het beginsel dat er slechts één interveniërend bestuursniveau is. In dezelfde paragraaf van het witboek wordt trouwens het voorbeeld gegeven van verschillende overheden die allemaal een subsidie geven met hetzelfde doel. De minister stelt dat het beter zou zijn als slechts een overheid dit op zich zou nemen. Als de minister uitgaat van maximaal twee interveniërende bestuursniveaus, dan zal twee volgens hem de regel worden en een de uitzondering. Politici en administraties nemen altijd de ruimte in die ze krijgen. Daarom stelt hij voor om te vertrekken van het principe dat er slechts een interveniërende overheid is. Als het nodig is, dan verdraagt elk goed principe een uitzondering.

De heer van Rouveroy heeft begrepen dat er geen gemeenteraden zijn die voor 30 april hebben beslist om in het systeem van de vrijwillige fusie te stappen. De minister wil een modelfusie uitwerken. Daarvoor gebruikt hij de case van Beveren en Kruibeke. Hij begrijpt wel dat dit politiek het minst gevoelig ligt omdat Kruibeke en Beveren ooit van plan geweest zijn om te fuseren. Hij vraagt zich wel af of dit een goed model is. Beveren en Kruibeke zijn geen gemeenten met een acuut probleem van bestuurskracht.

De minister wil het Gemeentefonds herijken. In dit verband is het volgens de heer van Rouveroy gevaarlijk om het woord billijk in de mond te nemen. In West-Vlaanderen is er bijvoorbeeld kritiek op het feit dat er in het Gemeentefonds een voorafname is voor Antwerpen en Gent. Daarom stelt hij voor dat er, in samenspraak met het Kenniscentrum Vlaamse Steden, een studie zou worden uitgeschreven om de centrumfunctie nauwkeurig te definiëren. Op basis van die omschrijving kunnen de voorafnames wellicht worden geobjectiveerd. De minister stelt dat er in de toekomst, vanaf de volgende regering, rekening zou moeten worden gehouden met de middelen die erbij komen door de decretale groeivoet. Is de minister de mening toegedaan dat een gedeelte van de groeivoet die nu op 3,5 percent ligt, vanaf 2014 zou moeten kunnen worden gebruikt om sommigen meer en anderen minder te geven? De waarborgregeling wordt op die manier verankerd op de aandelen in het Gemeentefonds 2014, en vervolgens zal de Vlaamse Regering beslissen of de een meer en de ander minder krijgt in functie van de herijking.

Open Vld is het helemaal eens met de doelstellingen over het OCMW. Men stelt dat een volledige fusie op dit ogenblik niet mogelijk is. Men sluit dus niet uit dat het later eventueel wel mogelijk zou worden, maar op dit ogenblik is dit dus niet het geval, al was het maar omdat een deel van de materie federaal geregeld is. Het standpunt van Open Vld is dat men steden en gemeenten moet toestaan om zelf te beslissen, zonder druk van buitenaf, in welke mate ze hun OCMW laten inkantelen. Dat kan minimaal zijn, door de gezamenlijke uitbouw van een aantal ‘shared service centers’. Dat kan maximaal zijn, door een integrale inkanteling. Het standpunt van de minister komt hierop neer dat het de bedoeling is de drempels voor een verregaande samenwerking weg te nemen.

De heer van Rouveroy vindt de doelstelling over de herwaardering van de gemeenteraad boeiend. De opdracht die wordt gegeven aan de partijen is niet evident, maar wel terecht. De minister stelt dat de recrutering van het politieke personeel heel belangrijk is. Dat is echter een verantwoordelijkheid van de partijen. Hij vraagt zich af hoe men dat moet aanpakken. Het zou mogelijk moeten zijn om dergelijke thema's over de partijgrenzen te bespreken. Hij vraagt zich af welke bijdrage de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement op dat vlak kunnen leveren. De minister meent dat daarvoor een cultuur- en attitudewijziging nodig is. De heer van Rouveroy wil weten welke cultuur- of attitudewijziging de minister verwacht van de politieke partijen. Voor het overige vindt hij de maatregelen rond de gemeenteraad vrij technisch. De beoogde herwaardering zou inhoudelijk moeten zijn, maar blijft hangen in de technische omkadering van gemeenteraadsleden en van het instituut. Er wordt niet gesproken over een eventuele invoering van het duale systeem. Misschien meent de minister dat het debat is gevoerd en dat het gesloten is. Daarmee is de spreker het niet eens. In Nederland en in het Vlaams Parlement is een duaal systeem ingevoerd. Misschien kan dit ook een middel zijn om de gemeenteraad te versterken in haar verhouding tot de uitvoerende macht. Waarom zou men de gemeenteraad niet verplichten een voorzitter te kiezen buiten het college?

De spreker haalt de volgende overweging uit het witboek aan: “Door te werken met gewogen stemmen kan worden gegarandeerd dat de verhoudingen van de gemeenteraad ook in de raden van bestuur worden gerespecteerd.”. Hiermee geeft de minister de oplossing voor het probleem van de intergemeentelijke samenwerking. Zo kunnen de verhoudingen van de gemeenteraad ook in de raden van bestuur worden gerespecteerd. Open Vld is het daarmee eens.

In het witboek stelt de minister dat de OCMW-voorzitter logischerwijze het mandaat van schepenen van Sociale Zaken bekleedt. De heer van Rouveroy wil weten waarom de minister dat zo logisch vindt. Uit de praktijk van steden en gemeenten die de OCMW-voorzitter hebben geïncorporeerd, blijkt evenwel dat dit niet overal het geval is. Opdrachten van een OCMW-voorzitter kunnen wel degelijk anders zijn dan die van een schepenen van Sociale Zaken.

Een andere doelstelling is dat er vanaf 2018 een schepenen minder zou zijn. Waarom kan die maatregel niet vanaf 2012 ingaan, meer bepaald als compensatie voor de OCMW-voorzitter?

De spreker staat achter de regeling die werd uitgewerkt voor de uittredingsvergoeding. Dit zal de schepenen en burgemeesters die geen parlementair mandaat hebben ten goede komen. De leden van het Vlaams Parlement hebben daarop aangedrongen, over partijgrenzen heen.

Open Vld is het eens met het feit dat steden en gemeenten in het kader van de subsidiairiteit meer bevoegdheden zouden krijgen. De heer van Rouveroy vraagt of de minister

bereid is die doelstelling meetbaar te maken. Meer bevoegdheden voor steden en gemeenten betekent dat ze een groter aandeel krijgen in de welvaartscreatie van de burgers. Op dit ogenblik is dat aandeel 6,9 percent. Het Europees gemiddelde ligt op dertien percent. Hij vraagt of de minister bereid is om dat Europese gemiddelde als doelstelling te hanteren. Dan wordt deze evolutie beter meetbaar.

Het onderdeel over de provincies begint met de volgende zin: “Gemeenten moeten een maximale autonomie krijgen. Ze moeten verregaand versterkt worden als politiek basisniveau.”. Open Vld deelt dat uitgangspunt. Daarna volgt de passage over de sluitende lijst van grondgebonden bevoegdheden. Meteen wordt echter verduidelijkt dat het niet gaat om een exhaustieve lijst en dat er nog afspraken moeten worden gemaakt in een bestuursakkoord tussen de Vlaamse Regering en de vijf provincies, wellicht een per een. Zo wordt een nieuwe rechtsfiguur ingevoerd. De spreker begrijpt dat de minister maatwerk beoogt, en op zich is dat verstandig. De context van elke provincie is verschillend en de historische situatie verdient respect. Hiermee wordt de deur echter wagenwijd opengezet voor een zeer open taakstelling.

De minister omschrijft het provinciaal belang als bovenlokaal qua taakbehartiging. Dat is in strijd met een andere definitie die stelt dat niet de schaal, maar de taak van belang is. De taak is lokaal. De minister stelt dat de provincies ondersteunend kunnen werken ten verzoeken van gemeenten. Hij hoopt dan wel dat de gemeenten daar alleen zullen om vragen als dat nodig is. Inzake de gebiedsgerichte samenwerking is er weer het spanningsveld van de regio's en van de intergemeentelijke samenwerking. De intergemeentelijke samenwerking wordt in het witboek geclusterd en versterkt. Ze heeft bij de stadsregionale samenwerking zelfs wat Vlaamse taken gekregen. Volgens de heer Cabus is er geen plaats meer voor de provincie als er een stadsregionale samenwerking wordt gerealiseerd. Hij vraagt zich ook af wat het verschil is tussen een stadsregionale en een streekregionale samenwerking. Het is duidelijk dat er een bijkomend bestuursniveau wordt gerealiseerd en dat dit ten koste moet gaan van een ander bestuursniveau.

Inzake de regioscreening hanteert de minister de methodiek van VLABEST. Ook de Open Vld-fractie pleit in haar conceptnota voor deze methodiek. Die fractie hoopt dat de regioscreening zo snel mogelijk gebiedsdekkend wordt gemaakt en dat de minister de doorzettingskracht heeft om de conclusies van die screening te implementeren. Omvat de regioscreening ook een stuk gemeentescreening? Wordt daarbij ook de bestuurskracht van de diverse gemeenten gemeten om aldus de behoefte aan samenwerking beter te kunnen omschrijven?

2.3. *Tussenkomst van de heer Lieven Dehandschutter*

De heer *Lieven Dehandschutter* merkt op dat de commissie de voorbije maanden diepgaand heeft gediscussieerd over het groenboek. Sommigen betwijfelden of er wel iets van zou komen. Binnen de afgesproken termijn heeft de minister nu echter het witboek gepresenteerd. Blijkbaar werd er rekening gehouden met de opmerkingen die in de commissie werden gemaakt. Met de procedure van het groenboek en het witboek kan de regering het parlement en het middenveld betrekken bij haar nieuwe initiatieven. Op voorstel van de regering zal het parlement een aantal knopen moeten doorhakken.

N-VA hecht veel belang aan de versterking van de positie van de gemeenteraden en van de individuele gemeenteraadsleden bij het maken van strategische keuzes in de eigen gemeente en in de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden. Het witboek bevat een aantal instrumenten die dit mogelijk moeten maken, al is de situatie nog altijd niet ideaal.

Het witboek brengt heel wat meer duidelijkheid na de verwarring die de voorbije maanden, bewust of onbewust, gezaaid is rond de regioscreening. Het proces van de interne staatshervorming in Vlaanderen moet worden vergeleken met de staatshervorming op

federaal niveau. Het gaat om een proces dat nooit af is. Dat blijkt ook uit buitenlandse voorbeelden. Hij denkt dat de discussie over de regio's verder gevoerd zal worden.

Met de techniek van bestuursakkoorden tussen de Vlaamse overheid en de provincies wil men op een volwassen en zakelijke manier afspraken maken. Sommige bepalingen zullen voorkomen in alle bestuursakkoorden. Andere zullen specifiek gelden voor een of meerdere provincies.

2.4. *Tussenkomst van de heer Bart Caron*

De heer *Bart Caron* merkt op dat er een groot verschil is tussen de visie van het witboek, dus het eerste deel, en de doorbraken in het tweede deel. Zijn fractie ondersteunt de algemene analyse van de minister. De knelpunten worden goed geschetst: de verrommeling op het intermediaire niveau, de mismatch tussen maatschappelijke en bestuurlijke schalen, de detaillistische sturing van Vlaanderen, de verkokering bij de Vlaamse overheid, het gebrek aan bestuurskracht. Deze analyse leidt echter niet tot echte oplossingen.

Het witboek is volgens Groen! een onsamenvattend politiek compromis. De heer Caron is een groot voorstander van de methodiek van groen- en witboeken. Daarbij wordt het evenwel ook duidelijk hoe een beslissing tot stand gekomen is en welke invloeden er hebben gespeeld. Het is duidelijk dat de Vlaamse meerderheidspartijen niet dezelfde visie hebben op het Vlaamse binnenlands bestuur. Daardoor is het witboek een onoverzichtelijk kluwen. De regering maakt geen echte keuzes, noch over de bevoegdheden, noch over de structuren. Daardoor zal de verrommeling in Vlaanderen eerder toenemen dan afnemen. De visie van Groen! op bestuurlijke organisatie staat nochtans niet zo ver af van die van N-VA. In het groenboek was er sprake van een gesloten bevoegdheidspakket van de provincies. De provinciale lobby is echter sterker dan gedacht. Het is duidelijk welke invloeden een succesvol tegenoffensief hebben ingezet. Misschien is men al te dicht bij de volgende verkiezingen om een dergelijke strenge en grondige analyse te maken. Het witboek staat bol van halfslachtige oplossingen en compromissen. Elke sectorale minister moet ter zake nog zijn verantwoordelijkheid opnemen. Dit kan niet leiden tot een behoorlijk beleid.

De heer Caron verwijst naar zijn voorstel van decreet over de stads- en de streekgewesten, dat nu bij de Raad van State ligt. De legistische diensten van het Vlaams Parlement betwijfelen immers of de rechtsfiguur van de federaties en agglomeraties van gemeenten, die nochtans in de Grondwet staat, mag worden gebruikt om daarop het principe van de stads- en streekgewesten te baseren. Die oude rechtsfiguur is volgens hem nochtans de meest bruikbare om de bestuurlijke indeling van dit land te organiseren. Daarom is de tekst van zijn voorstel van decreet nog altijd niet gepubliceerd. Hij hoopt dat de Raad van State een positief advies zal geven, zodat deze tekst in de commissie kan worden behandeld.

Er komt wel een regioscreening. Groen! kan daarmee akkoord gaan. De spreker hoopt dat uit die analyse een methodiek zal voortvloeien. Hij hoopt dat dat ook zal leiden tot concrete realisaties. In zijn regio is er een prescreening gebeurd. Er zijn voorstellen voor proeftuinen en voor een experimentele aanpak. Het gaat niet om een nieuwe bestuurlijke laag. Er moet wel worden gezocht naar modellen om de verrommeling op het intermediaire niveau aan te pakken, zeker als de provincies blijven bestaan.

In het witboek worden heel wat nieuwe rommelige structuren aangekondigd die vandaag nog niet bestaan. Er komen stadsregionale en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, die met het Vlaamse Gewest convenants kunnen afsluiten in verband met het arbeidsmarktbeleid. Voor mobiliteit en milieu worden later in het document die convenants echter

net opgedoekt. Er is sprake van een zorgstrategische planning met verschillende gemeenten samen. Er is sprake van samenwerking rond intergemeentelijke mobiliteitsplannen, maar op het gemeentelijke niveau worden de mobiliteitsplannen afgeschaft. Er is sprake van intergemeentelijke samenwerkingsverbanden rond armoedebeleid, versterkte intergemeentelijke samenwerking rond ruimtelijk beleid met eventueel een bovenlokaal beleidskader of een beroep op de provincies als regisseur. De regionale samenwerking voor het integratiebeleid blijft behouden. Polders en wateringen worden gerationaliseerd. Sociale huisvestingsmaatschappijen worden hervormd tot grote woonmaatschappijen en zouden ook de sociale verhuurkantoren moeten opslorpen. Dan zijn er nog een aantal elementen over het streekoverleg. Er worden dus nieuwe intergemeentelijke structuren opgericht.

Over de provincies merkt hij op dat er in het witboek geen keuze wordt gemaakt. Het kan niet de bedoeling zijn om in Vlaanderen vier bestuurslagen in te stellen. Ofwel kiest men voor sterke provincies en sterke gemeenten. Ofwel kiest men voor sterke gemeenten en bovenlokale samenwerkingsverbanden. Door het bereikte compromis wordt de taakstelling van de provincies niet beter maar onduidelijker. De provincies worden tegelijkertijd versterkt en verzwakt. Ze krijgen nieuwe taken, maar ze verliezen ook een deel van hun middelen. Voor de grondgebonden bevoegdheden is er een open taakstelling. Voor de gemeenschapsbevoegdheden moet er een bestuursakkoord worden gesloten. De heer Caron vraagt zich af of dit per provincie moet worden onderhandeld of met alle provincies via de VVP. Men had expliciet kunnen kiezen voor de provincies. In principe is hij het daar niet mee eens, maar dat was wel een zuiverder keuze geweest. In deze ronde kon er geen compromis worden gevonden en daarom werd de beslissing uitgesteld. Groen! is niet tegen het instrument van het bestuursakkoord. Misschien was dat een goede oplossing geweest voor de grondgebonden bevoegdheden.

De heer Caron geeft enkele voorbeelden. De provincies blijven bevoegd voor de kunsteninstellingen en voor projectsubsidies cultuur op regionaal niveau. Ze mogen evenwel geen subsidies meer geven aan landelijke organisaties op het vlak van sociaal-cultureel volwassenenwerk, ook niet aan provinciale tussenstructuren van het landelijk erkend jeugdwerk of aan provinciale afdelingen van erkende sportfederaties. De logica in dit alles is niet duidelijk. Op economisch vlak wordt de rol van de provincie dan weer beperkt tot streekontwikkeling en streekoverleg. Van het gewest nemen de provincies dan wel de bevoegdheid over voor de centra voor milieueducatie, de bosgroepen en de regionale landschappen. Hij hoopt dat ze daarvoor ook de nodige middelen krijgen, want anders gaat het om een verkapte saneringsoperatie en zelfs om een vergiftigd geschenk aan de provincies. De landbouwkamers worden provinciale adviesraden. Vlaanderen trekt de handen af van het sociaal-economisch streekoverleg. Hopelijk komt er meer duidelijkheid over het verdere functioneren ervan. De provincies behouden dus het merendeel van hun bevoegdheden, maar niet alles. Waar zit precies de logica?

In dit concept krijgen de gouverneurs meer bevoegdheden dan ooit. Ze moeten zorgen voor de coördinatie van de buitendiensten. Wat Vlaanderen zelf niet kan, zullen de gouverneurs moeten doen. Men zou kunnen kiezen voor een sterke positie van de gouverneur als ambtenaar. Intussen blijven de gouverneurs echter ook voorzitter van de bestendige deputatie. Dat is nochtans een politiek forum. Op dit vlak zou men een keuze moeten maken.

De gemeenten krijgen binnen dit concept meer taken toebedeeld, maar ze worden niet sterker. De spreker gaat ervan uit dat vrijwillige fusies niet zullen lukken. Daarvoor bestaat in Vlaanderen niet de juiste mentaliteit. De gemeenten hebben er ook niet veel baat bij. 24 percent van de Vlaamse gemeenten heeft minder dan 10.000 inwoners en 5 percent van de gemeenten zelfs minder dan 5000 inwoners. Een fusie van de gemeenten is niet de enige mogelijke oplossing. Men zou ook kunnen denken aan een doorgedreven samenwerking tussen naburige gemeenten zonder dat het politieke bestel daarvoor gefu-

seerd moet worden. Er zou samenwerking kunnen zijn op organisatorisch vlak, personeelsdiensten, ICT, mobiliteit. Hopelijk wordt die piste ook onderzocht in het kader van de proeftuinen. De discussie over de fusie van gemeenten ligt heel gevoelig. Er zijn echter alternatieven, maar die worden in het witboek niet geformuleerd.

De figuur van de ontvoogde gemeenten is ontleend aan de ruimtelijke ordening. Een gemeente wordt ontvoogd als ze aan een aantal voorwaarden voldoet. Het is echter onduidelijk hoe dat aangepakt moet worden in de kleinere gemeenten. Zal ze op het vlak van milieu, erfgoed, mobiliteit ook die ontvoogdende rol moeten spelen als er nu voor de ruimtelijke ordening 85 van de 308 gemeenten ontvoogd zijn? Dat wordt een verhaal van twee snelheden. Bestuurskrachtige gemeenten kunnen instappen in die formule, de andere kunnen dat niet. Het witboek reikt hiervoor geen oplossingen aan.

In het kader van de planlastenvermindering vindt de heer Caron dat men waakzaam moet zijn dat planning, visievorming en participatie van burgers niet verloren gaan. De minister zal spreken van de beleids- en beheerscyclus en de jaarlijkse actieplannen. Het huidige wordt afgeschaft, maar er is nog geen alternatief. Men moet afstappen van de controlebureaucratie van Vlaanderen ten opzichte van de lokale besturen, maar in plaats van planlast mag er geen sfeer van willekeur ontstaan. Ook in de sectorale omzetting van de planlastvermindering moet er ruimte blijven bestaan voor burgerparticipatie en visievorming. Op dat vlak pleit de heer Caron voor een sterk instrumentarium voor de gemeenten.

Hij betreurt dat dit witboek, behalve een klein beetje op het vlak van de intergemeentelijke samenwerking, de positie van de gemeenteraad niet versterkt, integendeel. Daarbij denkt hij vooral aan de mogelijke omkadering van het gemeenteraadslid. In de meeste Vlaamse centrumsteden moeten de fracties in hun eentje opboksen tegen een openbaar bestuur met kabinetten en een grote administratie. Men moet een genie zijn om op het vlak van ruimtelijke ordening of milieu of cultuur zijn zeg te kunnen doen zonder zich belachelijk te maken in de gemeenteraad. Het samenspel tussen de uitvoerende macht en de controle van de gemeenteraad is een gemiste kans.

De heer Caron pleit voor een impulsbeleid ten aanzien van de lokale besturen. De Vlaamse overheid is sinds haar eigen ontvoogding in het begin van de jaren 70 een zeer actieve overheid geweest die tal van impulsen heeft gegeven aan lokale besturen. De openbare bibliotheken zijn daarvan een goed voorbeeld. De gemeenten zijn in de jaren 70 verplicht geweest om een openbare bibliotheek in te richten. Veertig jaar later is het echter niet meer nodig om een regelgeving te maken die detaillistisch regelt hoe die lokale bibliotheek moet werken. De gemeenten kunnen dit zelf. Er is een cyclische beweging. De overheid geeft impulsen, maar op een bepaald ogenblik zijn die impulsen voorbij omdat iets geïmplementeerd is. Tegelijkertijd zijn er een aantal andere ontwikkelingen die deze fasering nog niet hebben meegemaakt. Een goed voorbeeld zijn de erfgoedconvenants, de 1 euroregeling in het lokaal cultuurbeleid, de prioriteitstelling in het lokaal jeugdbeleid, vooral de lokale netwerken armoedebestrijding, vrijetijdsparticipatie. Dit zijn voorbeelden met weinig geld, maar met grote effecten op het terrein. Hij bepleit dus dat men de generieke regelgeving zou lossen waar dat niet meer nodig is, maar om tegelijkertijd een impulsbeleid van Vlaanderen mogelijk te laten, zelfs met relatief gedetailleerde regelingen.

In het witboek wordt een aantal zaken afgeschaft, vaak sectorale zaken. Soms heeft dat niet te maken met transparantie en bestuurskracht of met meer bevoegdheden voor lokale besturen. Hij denkt daarbij aan het invoeren van de figuur van de permanente milieuvergunning. Dat is geen kwestie van verhoudingen tussen overheden. Dat is een politieke beslissing. Dat is niet op zijn plaats in een witboek Interne Staatshervorming. Een tweede punt houdt verband met de rioleringen. Als men toch aan de lokale besturen de beleidsruimte wil geven voor een milieubeleid, dan moet men niet zeggen dat men 25 miljoen euro van het milieubudget wil reserveren voor rioleringen. Dat is een sterke beleidssturing en staat haaks op het principe van de subsidiariteit.

In de voorstellen voor sectorale regelgeving die de heer Caron heeft kunnen inkijken, zijn alle inhoudelijke doelstellingen verdwenen uit het decreet. Die worden naar de regering getrokken via uitvoeringsbesluiten. Hij betreurt ten eerste dat het Vlaams Parlement daarin geen enkele rol kan spelen. De beleidsdoelstellingen zijn die van de Vlaamse Regering, waar de gemeenten dan kunnen op intekenen. Het gaat dus twee keer om de uitvoerende macht. Ook het Vlaams Parlement wordt bij die inhoudelijke discussies volledig buitenspel gezet. Als de Vlaamse overheid bijvoorbeeld vindt dat de gemeenten culturele centra moeten hebben en als ze daarrond een beleidsprioriteit formuleren, wordt dat niet meer geformuleerd in het decreet Lokaal Cultuurbeleid, maar in het uitvoeringsbesluit. Dit is niet alleen in strijd met de Cultuurpactwetgeving maar ook principieel niet in orde.

In het witboek zitten volgens de heer Caron een aantal centralistische trekken. De subsidiëring van de landelijke culturele organisaties, sport en jeugd, zal uitsluitend op Vlaams niveau gebeuren. Wat de provincies op dit ogenblik doen, kan dus niet meer. De provinciale bevoegdheid voor amateurkunsten, sociaal-cultureel werk, sport en jeugdwerk, vaak voor werksoorten die niet bestaan op het Vlaamse vlak, waarvoor dus geen decretaal kader bestaat, wordt afgeschaft. Het beleid inzake onroerend erfgoed wordt uitsluitend Vlaams. De provinciale rol wordt beperkt tot de ondersteuning van de Monumentenwacht. De subsidies van het provinciale niveau voor onderhoud en restauratie verdwijnen en het is de vraag of Vlaanderen die zal overnemen. De kunstorganisaties worden ingedeeld op drie niveaus en zouden telkens op dat niveau worden ondersteund. De minister stelde dat de betrokken organisaties dan slechts een plan en een dossier dienen op te maken. Als voorzitter en bestuurder van diverse organisaties kan de spreker zeggen dat deze organisaties met veel plezier bij meerdere bestuursniveaus aankloppen omdat ze dan ook niet afhankelijk zijn van de beslissing van een enkel bestuursniveau. De minister zegt dat voor het onroerend erfgoed alle bindende adviezen zullen worden afgeschaft. Groen! is het daarmee eens maar vraagt zich wel af of gemeenten helemaal autonoom kunnen handelen als het gaat om een pand op de inventaris van waardevol bouwkundig erfgoed. Ook de bevoegdheid voor agro-milieuverbintenissen verschuift helemaal naar het Vlaamse niveau. Vlaanderen neemt dus een pak bevoegdheden over van de provincies en ook van de gemeenten. Een voorbeeld van dat laatste is de handhaving in de milieuzorg.

De minister stelt dat hij detailvoogdij wil afschaffen. Het specifieke toezicht verdwijnt dus. Ook de beleids- en beheerscyclus kan leiden tot een zware rapportageplicht en zelfs tot een vorm van supervoogdij. Als men het specifieke toezicht loslaat, dan mogen er ook geen andere toezichtsmechanismen binnensluipen. Hij denkt daarbij aan zaken als gegevensregistratie. De bedoelingen zijn meestal goed, maar dat kan tot veel last leiden. Het Planlastendecreet bepaalt dat de gemeente ieder jaar een aantal rapportages moet doen. Waarom kan dat niet tweejaarlijks of driejaarlijks gebeuren? Misschien hoeft een rapportage zelfs helemaal niet en volstaat een gegevensregistratie en een occasionele visitatie, bijvoorbeeld een keer per beleidsperiode.

Het voorstel tot invoering van de constructieve motie van wantrouwen om de bestuurbaarheid van sommige gemeenten te verbeteren kan de heer Caron alleen maar toejuichen. Het is goed dat kleinere fracties evenredig vertegenwoordigd kunnen worden in de intercommunale structuren. Op dit ogenblik is Groen! doorgaans totaal afwezig in de intercommunale structuren. Ook de rapportage van de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden aan de gemeenteraden ziet hij als een stap vooruit in de versterking van de gemeentelijke democratie. Over de bevoegdheden heeft hij een gemengd gevoel. Sommige bevoegdheden verschuiven naar het lokale niveau, bijvoorbeeld kleinhandel, bedrijfshuisvesting, lokaal werkgelegenheidsbeleid, zorgstrategische planning, regie van de kinderopvang, armoedebelid, flankerend onderwijsbeleid, delen van het beleid inzake ruimtelijke ordening en vergunningen, lokale regie van het woonbeleid. Delen van die bevoegdheden berusten vandaag al bij de gemeenten. Hij betwijfelt evenwel of het realistisch is om die

bevoegdheden volledig bij de gemeenten te leggen. Vooreerst hebben niet alle gemeenten de nodige bestuurskracht. Bovendien gaat het voor een groot deel om zaken waarover de gemeenten geen politieke macht hebben. De gemeenten hebben bijvoorbeeld geen enkele politieke beslissingsrol inzake het lokale beleid voor kinderopvang, ook niet in het nieuwe ontwerp van decreet dat momenteel behandeld wordt in de commissie Welzijn. De zorgstrategische planning gaat vooral over de inplanting van rust- en verzorgingstehuizen, van voorzieningen voor personen met een handicap. In zowat tachtig percent van de gevallen gaat het om private non-profitinstellingen. Die instellingen moeten een zorgstrategisch plan maken waarbij ze aantonen dat er nood is aan die voorziening. Het kan toch niet de bedoeling zijn dat de gemeente die klus klaart in de plaats van de private instellingen. Ook het armoedebeleid is voor het grootste deel Vlaams beleid dat vastligt in het horizontaal armoedebeleidsplan. Deze plannen moeten dus leiden tot een fundamentele wijziging van de Vlaamse regelgeving en tot overdracht van bevoegdheden en politieke besluitvorming naar het lokale niveau. Het enige wat hout snijdt, is het flankerend onderwijsbeleid dat vandaag decretaal zo geregeld is.

Het is goed dat de functie van arrondissementscommissaris uitdooft. Dat er minder provincieraadsleden en minder gedeputeerden en minder schepenen zullen zijn, is positief als het statuut verbetert. De uittredingsvergoeding voor de schepenen is een goede zaak. De ondersteuning dient wel te verbeteren. Zetelen in de gemeente- en provincieraad moet aantrekkelijker worden. Het mag niet de wachtkamer zijn voor een uitvoerend mandaat, zoals vandaag. Op dit ogenblik moet men moedig zijn om deel uit te maken van een gemeenteraad. Ofwel is men een stemmachine voor de meerderheid, ofwel voert men een dovemansgesprek vanuit de oppositie. In het parlement ligt de situatie anders. De minister luistert tenminste naar de opmerkingen van de parlementsleden.

In verband met de proeftuinen inzake regiowerking verwijst de heer Caron naar het project 'Sterk Besturen', dat gedragen wordt door de meerderheden in zijn streek. Hijzelf zit in de oppositie, maar hij staat ook achter het project. Het zoekt op een eerlijke manier naar vormen van samenwerking tussen de gemeentebesturen, naar samenwerking tussen OCMW's en gemeenten, naar vormen van interbestuurlijke organisatie. Men moet voldoende ruimte laten opdat deze projecten stappen vooruit kunnen zetten. Om mobiliteitsproblemen in de streek te kunnen oplossen, is de gemeente vaak een te kleine schaal. Om de juiste afwegingen te kunnen maken, is enige distantie nodig. De provincie staat daar dan weer wat te ver vanaf. Het zou moeten mogelijk zijn om met enkele gemeenten samen die afwegingen te maken en tot een besluit te komen. Daarvoor bestaat echter geen model. De heer Caron roept op om het experiment volwaardige kansen te bieden. De bestuurlijke herindeling van een land is nooit voltooid. De stappen die nu worden gezet, moeten de opstap zijn naar meer fundamentele hervormingen.

2.5. Tussenkoms van mevrouw Valerie Taeldeman

Mevrouw *Valerie Taeldeman* heeft enkele vragen over de pilootprojecten in vijf Vlaamse regio's, namelijk het Meetjesland, Midden-West-Vlaanderen, de stadsregio Turnhout, de Westhoek en Zuid-West-Vlaanderen. Die doorlopen momenteel een traject dat de bestuurlijke drukte en de complexiteit op het regionale en lokale niveau analyseert en dat verbetervoorstellen formuleert. In het witboek Interne Staatshervorming wordt gesteld dat de vijf regio's al concrete voorstellen hebben geformuleerd voor proeftuinprojecten. Op basis van die voorstellen zal in deze regio's met een of meerdere concrete proeftuinen per regio gestart worden vanaf de tweede helft van 2011. De regio's zullen inhoudelijk ondersteund worden door het SBOV. Vanuit haar regio wordt gevraagd of deze vijf regio's ook kunnen rekenen op een financiële ondersteuning om de proefprojecten uit te voeren. Welke voorwaarden zullen er verbonden worden aan de uitvoering van de proefprojecten?

2.6. *Tussenkoms van de heer Joris Van Hauthem*

De heer *Joris Van Hauthem* vindt het witboek ontgoochelend. Dat witboek zou een concrete visie moeten weergeven of een aantal duidelijke lijnen uitzetten. Soms is het witboek echter heel concreet, maar soms ook heel vaag.

Een van de basispijlers voor de interne staatshervorming was de bestuurskracht van de gemeenten. Daar merkt hij echter weinig van, behalve dan het toekennen van een aantal extra bevoegdheden. Wat er wordt gezegd over de opwaardering van de gemeenteraad is erg vrijblijvend. Het gaat over de zesmaandelijksse rapportering, over intergemeentelijke samenwerking en over de mogelijkheid om de gemeenteraad samen te roepen op vraag van een vijfde van de gemeenteraadsleden. In zijn toelichting stelde de minister dat dit te maken heeft met de decretale bepaling dat gemeenteraden minstens tien keer per jaar moeten samenkomen. Een tijdje geleden werd echter vastgesteld dat dit in een aantal gemeenten niet gebeurt. Daarbij stelde men zich de vraag of dit misschien te maken had met het Gemeentedecreet waardoor ongeveer alle gemeenten van de mogelijkheid hebben gebruikgemaakt om de bevoegdheden maximaal naar het college te delegeren. De minister zegt zelf dat deze bepaling de mogelijkheid moet geven om opnieuw tot tien gemeenteraden te komen. Dat heeft echter weinig te maken met een structurele herwaardering van de gemeenteraad.

De heer Van Hauthem verwijst naar het voorstel van decreet van zijn fractie over de constructieve motie van wantrouwen. Bij de bespreking hiervan stelde de minister dat er eigenlijk geen probleem was en dat de bestaande regeling volstond. Nu moet er daarvoor blijkbaar toch een ingewikkelde procedure worden uitgewerkt. De gemeente stelt bij meerderheid de structurele onbestuurbaarheid vast en stelt de minister bevoegd voor Binnenlands Bestuur hiervan in kennis. Dat kan te maken hebben met duurzame onenigheid binnen het college of met meer dan drie voorlopige twaalfden. Op basis van deze kennisgeving kan de minister aan de gouverneur de opdracht geven om te bemiddelen. Als dat niet lukt, dan kan de gemeenteraad bij meerderheid van stemmen een procedure starten voor de aanstelling van een nieuw college. De spreker vraagt zich af wie de duurzame onenigheid binnen het college moet vaststellen. Dat zal gebeuren met een motie die door de meerderheid in de gemeenteraad wordt goedgekeurd. Dan had men beter het Gemeentedecreet gewijzigd en ook daar de constructieve motie van wantrouwen ingevoerd. Ook dat zal immers gebaseerd zijn op een duurzame onenigheid binnen het bestuurscollege.

De heer Van Hauthem bekent dat hij geen pasklaar alternatief heeft voor de herwaardering van de gemeenteraadsleden. In het Gemeentedecreet heeft men vooral ingezet op het professionaliseren van het gemeentebestuur en de gemeentelijke administratie. Voor de gemeenteraad was er toen geen aandacht. In de kleinere gemeenten hebben gemeenteraadsleden echter geen enkele omkadering. Ze kunnen alleen een paar opleidingen volgen. Er gaapt een kloof tussen het professioneel geworden bestuurlijke apparaat, wat een goede evolutie is, en de gemeenteraadsleden die nog meer dan vroeger aan hun lot worden overgelaten. Dit probleem zal men niet uit de wereld kunnen helpen door het verdubbelen van de zitpenning, bijvoorbeeld. Men moet blijven zoeken naar mogelijkheden om de kloof tussen de uitvoerende en de wetgevende macht enigszins te dichten. Ook voor gemeenteraadsleden in kleinere gemeenten moet het mogelijk zijn om de zaken min of meer te volgen. Er is sprake van het verminderen van het aantal schepenen in 2018. Waarom kan dat nu al niet? Vanaf de volgende legislatuur maakt de OCMW-voorzitter immers verplicht deel uit van het schepencollege. Tot nu toe was dat facultatief. De facto komt er op 1 januari 2013 dus een schepen bij.

De herijking van het Gemeentefonds hangt samen met de verkokering en met de planlast. Gemeenten krijgen steeds meer opdrachten en dat kost veel geld. Het Gemeentefonds zou

soelaas kunnen bieden, maar dat is aan een herijking toe. Hoe zal die herijking gebeuren? Na de herijking mag geen enkele gemeente immers minder krijgen dan nu, volgens het witboek. Is de jaarlijkse toename met 3,5 percent de marge waarbinnen men kan schuiven? Of zal de Vlaamse overheid meer middelen uittrekken voor het Gemeentefonds? Deze regeling doet denken aan de staatshervorming op federaal niveau. Daar wordt ook de Financieringswet herzien, maar niemand mag verliezen.

De minister zet in op fusies van gemeenten. Het kader voor een vrijwillige fusie is klaar. Dat heeft volgens de heer Van Hauthem geen enkele zin, want niemand heeft zich aangemeld. Nochtans is de schaalgrootte een van de belangrijke componenten voor de bestuurskracht van gemeenten. Fusie is een mogelijkheid om de schaal, en bijgevolg de bestuurskracht, te vergroten. Dat is een logische redenering. Binnen de meerderheid is men er echter niet in geslaagd om werkelijk tot een schaalvergroting over te gaan, tenzij op vrijwillige basis. Dan zal er geen fusie zijn. Stel nog dat een derde van de Vlaamse gemeenten van dit kader zou gebruikmaken. Ook dan is er een probleem. De gemeenten die niet fuseren, moeten dan een beroep doen op andere middelen zoals intergemeentelijke samenwerking. Dan is het bestuurlijk landschap helemaal versnipperd. Als men fusie beschouwt als een middel om de schaalgrootte en dus de bestuurskracht van de gemeenten te verhogen, dan moet men de fusie opleggen. Als er geen politiek draagvlak is om dat op te leggen, dan moet men het ook niet aanbieden.

In heel de interne staatshervorming heeft de minister met geen woord gerept over de districten, die binnenkort op basis van het Kiesdecreet stadsdistricten zullen worden genoemd. Nu is het de stad, concreet de stad Antwerpen, die bepaalt wat de bevoegdheden van de districten zijn. Waarom heeft men de districten buiten de analyse van de interne staatshervorming gehouden?

Inzake de provincies ziet de heer Van Hauthem in het witboek alleen achteruitgang. De minister heeft moeten plooien voor de lobby van het provinciale bestuursniveau. Het verkiezingsprogramma van N-VA stelt nochtans dat de provincies moeten worden afgeschaft. In het regeerakkoord staat dat de provincies een gesloten taakstelling krijgen, beperkt tot grondgebonden materies. Later was er sprake van de mogelijkheid dat persoonsgebonden materies er zouden bijkomen omwille van historische redenen.

De spreker verwijst naar de hoorzitting in november 2010 met mensen van het provinciaal onderwijs die kwamen toelichten hoe goed dit onderwijs wel is. De vraag was echter niet of de provincies kwalitatief onderwijs aanbieden, wel of provincies onderwijs moeten aanbieden, naast de gemeenschap, de gemeenten en het vrij initiatief. Aanvankelijk was iedereen het erover eens dat de provincies zich eigenlijk niet meer met onderwijs moesten bezighouden. Vandaag is er echter sprake van de grondwettelijke vrijheid van onderwijs waardoor ook provincies onderwijs kunnen inrichten. Er is dus een gesloten taakstelling die in de praktijk een open taakstelling zal blijken te zijn. De regering kan met de provincies een soort van beheersovereenkomst afsluiten per provincie, al naar gelang van het beleidsdomein.

De minister heeft dus het principe van het terugdringen van het provinciaal niveau op geen enkel vlak kunnen realiseren. In dit witboek kan hij dit alleen verdoezelen door te stellen dat het gaat om een gesloten taakstelling die kan worden aangevuld door een bestuursovereenkomst tussen de Vlaamse Regering en de provincies. Het is onduidelijk of het parlement hierover nog iets te zeggen heeft. Het moet wel het Provinciedecreet aanpassen. Het moet aan de Vlaamse Regering carte blanche geven om te onderhandelen met de verschillende provincies over extra taken. De provincies hebben het dus gehaald.

Over de regioscreening hebben sommigen de vrees geuit dat die de facto zou leiden tot een extra bestuurslaag. De heer Van Hauthem verkiest dat de regio's de provincies zouden vervangen. Vandaag is het duidelijk dat de provincies als bestuursniveau nog wor-

den versterkt. Daarnaast bestaat de kans dat de regioscreening uitgroeit tot een nieuwe bestuurslaag. Deze screening kan immers leiden tot stadsraden en regionraden. Is dat niet het goede bestuursniveau om de verrommeling op te zuigen? De bedoeling van de regioscreening is immers om uit te zoeken welke gemeenten er bij elkaar passen om een aantal zaken te doen op verschillende beleidsdomeinen. In het witboek worden geen keuzes gemaakt. Vlaams Belang verkiest stadsraden en regionraden met een democratische legitimiteit in plaats van de provincies. De nu voorliggende halfslachtige oplossing dreigt de bestuurlijke situatie nog ingewikkelder te maken dan ze al is.

De heer Van Hauthem vat samen dat het witboek niet gebracht heeft wat ervan verwacht werd, namelijk een keuze voor een duidelijke bestuursstructuur in Vlaanderen. Bij de totstandkoming van het witboek hebben veel partijpolitieke belangen gespeeld. De minister heeft zijn doelstelling om de bestuurlijke organisatie te vereenvoudigen, niet kunnen realiseren, integendeel.

2.7. *Tussenkoms van de heer Jan Durnez*

De heer Jan Durnez stelt dat het witboek een compromis is tussen de meerderheidspartijen en dat CD&V tevreden is met het resultaat. Als men in deze materie de discussies van de voorbije twintig jaar overloopt, dan kan men vaststellen dat sommige dingen terugkomen, dat er over sommige dingen een beslissing wordt genomen en dat sommige dingen nog even in de ijskast worden gestoken. Het is een oneindig verhaal en dat zal zo blijven. Een staatshervorming is een continu proces. Hij meent dat ook de uitvoering van het akkoord bespreekbaar moet zijn in het parlement.

CD&V is tevreden met wat voorligt. Een eerste vaststelling is dat gemeenten en provincies beduidend minder zullen worden betutteld. Er zitten heel wat elementen in die de efficiëntie ten goede zullen komen, bijvoorbeeld inzake procedures, planlast, adviezen, machtigingen en dergelijke.

Het feit dat gemeenten onder bepaalde voorwaarden meer bevoegdheden kunnen krijgen, biedt ook heel wat kansen aan de gemeenten om regierollen op te nemen in diverse materies.

Het witboek heeft heel wat aandacht voor de bestuurskracht. Dit is gekoppeld aan de herijking van het Gemeentefonds. De heer van Rouveroy suggereerde om studiewerk te laten verrichten, maar er is al heel wat studiewerk gedaan. Nu moeten er beslissingen worden genomen. Ook enige solidariteit tussen gemeenten zal noodzakelijk zijn. Een gemeente die voor twee van de drie vormen van inkomsten – Gemeentefonds, personenbelasting en onroerende voorheffing – zwak scoort, weet dat er een probleem zal zijn met haar bestuurskracht. De vraag is wat de gemeenten nodig hebben om hun basisopdracht uit te voeren. Men dient rekening te houden met de schaalgrootte, maar ook met de centrumfuncties. De spreker was verrast dat de burgemeester van Gent de studenten wilde overhalen om zich in te schrijven in zijn stad. Nochtans voorziet het Gemeentefonds nu al 20 miljoen euro om die studentenaantallen te verrekenen. In het huidige Gemeentefonds zitten al heel wat sleutels om die centrumfunctie te meten.

De inhoud van het regeerakkoord wordt in dit witboek omgezet in standpunten en maatregelen. De provincies trekken zich terug uit het lokale. Het profiel wordt meer grondgebonden. In de komende maanden zal moeten blijken hoe dat in de praktijk kan omgezet worden in sectoren als economie, toerisme, ruimtelijke ordening en leefmilieu. Het nieuwe is de keuze van de Vlaamse Regering om te verduidelijken dat persoonsgebonden en culturele materies niet tot de kerntaken van de provincie behoren. Daar zal het maatwerk moeten blijven spelen.

In het regeerakkoord stond duidelijk dat de bestuurlijke verrommeling moest worden aangepakt, dat de bestuurslijnen korter moesten zijn, dat de administratieve lasten moesten verdwijnen en dat er meer transparantie moest zijn. De aanzet die wordt gegeven via de regioscreening zal een ordentelijk beeld geven. Dan zal regio per regio bekeken moeten worden wat men daarmee wil ondernemen. Dat zal heel gevarieerd blijven. In stadsregio's zullen de ambities anders liggen dan in plattelandsregio's. De gouverneurs krijgen een duidelijke rol als commissaris. De coördinatie van de buitendiensten kan een stap vooruit zijn om de efficiëntie te vergroten en de besluitvormingstermijnen korter te maken.

Het bestuursforum is als begrip opgenomen in het witboek. Hij hoopt dat dit kan functioneren. Dit begrip was al opgenomen in het kerntakenakkoord, maar ook toen werd het niet gerealiseerd. Nu staat dit in het witboek bij de code van goede bestuurlijke verhoudingen. Dit biedt kansen om op lange termijn structurele gesprekken te voeren.

CD&V gaat ervan uit dat het niet wenselijk is om de arrondissementscommissarissen te vervangen door gelijkaardige ambtenaren die dezelfde maandvergoeding krijgen als een gedeputeerde. Het werk dat vroeger door de arrondissementscommissarissen werd gedaan, is nu niet meer nodig.

De provincies worden uitgesloten van de Vlaamse restauratiepremies. De vraag rijst of dat ook geldt voor de kerken en seminaries. Als dat zo zou zijn, dan rijst er immers een groot probleem.

CD&V is dus tevreden met wat voorligt. De fractie gaat er wel van uit dat de interne staatshervorming hiermee niet af is en dat er nog overleg nodig is voor de implementatie.

2.8. *Tussenkoms van de heer Kurt De Loor*

De heer *Kurt De Loor* kan zich grotendeels aansluiten bij de tussenkoms van de heer Durnez. Hij dankt de minister voor de werkwijze die de voorbije weken en maanden werd gehanteerd, met het groenboek, de hoorzittingen, de gedachtewisselingen, de ingewonnen adviezen, het antwoord op de resolutie, en nu het witboek. Het is duidelijk dat het geen eindpunt is maar een beginpunt. De uitgangspunten van het witboek zijn noodzakelijk om te komen tot een eenvoudiger bestuurlijke organisatie.

Naar aanleiding van de publicatie van het witboek werden opmerkingen gemaakt over een gebrek aan betrokkenheid bij het totstandkomingsproces. Of de uitgangspunten en de doorbraken van het witboek ook worden gerealiseerd, zal niet alleen afhangen van de minister van Binnenlands Bestuur, maar van de volledige participatie van de vakministers binnen de Vlaamse Regering. Sommige zaken in het witboek dienen nog een groeiproces te ondergaan. Sommige commissieleden hebben het dan over zaken die te algemeen geformuleerd zijn. In het witboek zijn de algemene principes opgenomen. Nu is het aan de vakministers en de leden van deze commissie om verder uitvoering te geven aan de principes. In sommige vakgebieden zal een cultuurverandering noodzakelijk zijn.

De heer De Loor is niet geneigd akkoord te gaan met het invoeren van stadsregionale besturen als het de bedoeling is die provincievrij te maken. Hij is immers bekommerd om alle gemeenten en alle regio's.

Sp.a is een groot voorstander van de samenwerking tussen gemeente en OCMW. Het is goed dat de OCMW-voorzitter vanaf 1 januari 2013 verplicht wordt opgenomen in het college van burgemeester en schepenen. De fractie is ook voorstander van een verder doorgedreven samenwerking. Ze is geen voorstander van een volledige fusie omdat een afzonderlijk OCMW een grote meerwaarde heeft. De heer van Rouveroy merkte op dat

de OCMW-voorzitter logischerwijs ook schepen van Sociale Zaken zou moeten zijn. Aan schepenen worden echter geen bevoegdheden toegekend. Het lijkt wel een logische keuze dat het sociaal beleid op lokaal vlak gestroomlijnd wordt. Het is beter dat het lokaal beleid een verantwoordelijkheid is van één persoon. Dat kadert ook in het decreet Lokaal Sociaal Beleid van 2004.

De heer De Loor kan niet echt akkoord gaan met de passage onder de titel 'Modernisering van de samenwerkingsmogelijkheden voor OCMW's' indien de zorgvoorzieningen van OCMW's zouden worden uitgevoerd door een OCMW-vereniging, al dan niet met betrokkenheid van privé-partners. Hij vreest een evolutie naar privatisering van de zorgvoorzieningen, zonder dat er daarover voorafgaandelijk een breed politiek debat wordt gevoerd.

Sp.a hecht veel belang aan de recrutering en ondersteuning van de gemeenteraadsleden. De 'war on political talent' heerst. Het is belangrijk dat gemeenten en provincies worden bestuurd door bekwame mensen, die ook degelijk worden ondersteund.

Op dat vlak verwijst hij naar de aanbeveling om de voorzitter van de gemeenteraad aan te duiden buiten het college van burgemeester en schepenen. Dat ressorteert onder de opmaak van een code voor een democratisch lokaal bestuur. Hij ziet er zeker geen tegenstrijdigheid in indien het voorzitterschap van de gemeenteraad in handen van de burgemeester zou blijven. Hij vraagt zich af of Vlaanderen zich daarmee moet moeien. Hij vindt dat men op dat vlak de lokale autonomie moet laten spelen.

Bij doorbraak 48, met name de aanpassing van artikel 2 van het Provinciedecreet, staat dat er afspraken kunnen worden gemaakt in een bestuursakkoord tussen de Vlaamse Regering en de provincies. Daarvoor staat er een ongelukkige vermelding, namelijk dat de Vlaamse Regering in een bestuursakkoord ook taken met betrekking tot deze materies kan toevertrouwen aan de provincies. Dat is een eenzijdige benadering. Het lijkt erop dat het Vlaamse niveau bepaalt wat kan en wat niet kan, terwijl een akkoord toch een zaak is van verschillende partijen. De bestuursakkoorden bieden een aantal opportuniteiten. Vanaf de volgende bestuursperiode, die van start gaat in 2013, zal blijken hoe men daarmee zal omgaan. Er wordt een nieuwe vorm van samenwerking tussen bestuurslagen nagestreefd.

De meer domeingebonden vragen, onder meer rond zorgstrategische planning, zal de spreker hier niet stellen. Naar aanleiding van de uitwerking van de desbetreffende doorbraken, zal er hierover voldoende discussie mogelijk zijn in de verschillende commissies.

Tot slot merkt de heer De Loor op dat sp.a veel belang hecht aan de versnelling van processen. Dat is belangrijk voor burgers, bedrijven en lokale besturen. Sp.a is tevreden met het witboek dat voorligt, maar benadrukt dat dit slechts een beginpunt is.

2.9. Tussenkomst van mevrouw Patricia De Waele

Mevrouw Patricia De Waele verwijst naar het regeerakkoord dat stelt dat de hoofddoelstelling van de interne staatshervorming de versterking van de bestuurskracht van de Vlaamse steden en gemeenten is. Bij de bespreking van het groenboek heeft ze al een aantal opmerkingen gemaakt waarop tot nog toe onvoldoende antwoorden zijn gegeven. Het is logisch dat men de bestuurskracht van de gemeenten wenst te verhogen en dat de gemeenten meer autonomie en meer bevoegdheden zouden krijgen. Zij wil weten in welke mate de Vlaamse overheid in staat is gemeenten die zich niet schikken naar de hogere regelgeving, te sanctioneren. Er bestaat een sanctiesysteem, maar dat wordt nauwelijks toegepast. In het witboek vindt ze daarover niet onmiddellijk iets terug.

De spreker verheugt zich over de voorstellen inzake planlastenverlaging, die een belangrijke besparing met zich zal meebrengen.

Er wordt gestreefd naar een grotere efficiëntie van het politiek apparaat. Een van de maatregelen in dit verband is het verminderen van het aantal schepenen. Deze maatregel is echter onvoldoende om de efficiëntie van het politieke apparaat te verbeteren. LDD meent dat alles in het werk moet worden gesteld om de transparantie en het democratisch gehalte in de gemeenten te versterken. Bijkomende structuren zoals autonome gemeentebedrijven of intermediaire structuren komen de transparantie niet ten goede.

Een onderwerp dat hier nog niet ter sprake is gekomen, is de macht die uitgaat van het ambtenarenapparaat. Politici moeten verantwoordelijkheid kunnen opnemen voor hun beslissingen. In werkelijkheid gaat het echter vaak de andere richting uit. Het ambtenarenapparaat krijgt meer en meer macht. Hoe kan de politisering en de macht van het ambtenarenapparaat worden aangepakt?

Het provinciebestuur is een intermediair bestuursniveau. Oorspronkelijk was het de bedoeling het interne bestuur van Vlaanderen te regelen op twee niveaus, namelijk het basisniveau van steden en gemeenten en het Vlaamse niveau. Nu is het de bedoeling het provinciale bestuursniveau te herschikken. Daarbij zouden alleen nog grondgebonden bevoegdheden worden toegekend aan het provinciale niveau. Het is echter nu al duidelijk dat men op basis van de regioscreening verder zal evolueren naar een regionaal bestuursniveau. Dit betekent dat men verder verwijderd raakt van de doelstelling om het Vlaamse bestuurslandschap efficiënter in te richten.

Fusies van gemeenten zouden mogelijk worden op vrijwillige basis. Een belangrijk criterium daarvoor is de schaalgrootte. Mevrouw De Waele meent dat de eigenheid van een streek een belangrijker criterium moet zijn dan de schaalgrootte.

Het witboek hecht veel belang aan de recrutering van bekwame gemeenteraadsleden. Dit is een verantwoordelijkheid van de politieke partijen en hoort eigenlijk niet thuis in het witboek. Er zou wel een regeling moeten worden uitgewerkt om overloperij tegen te houden. Nu kunnen burgemeesters, schepenen, of OCMW-voorzitters die overlopen naar een andere partij, op geen enkele manier worden gestraft. Mevrouw De Waele pleit voor een gelijke aanpak van iedereen die verkiest om naar een andere fractie over te stappen.

Ten slotte merkt ze op dat haar regio, het Meetjesland, aangehaald werd als een van de vijf proefprojecten. Bij de betrokkenen bestaat de vraag welke financiering daar tegenover staat.

Mevrouw De Waele besluit dat het witboek geen antwoord biedt op de vele vragen die gesteld zijn bij de bespreking van het groenboek. De minister probeert om iedereen te dienen. Daardoor is het witboek een verwaterd werkstuk geworden. Dat zal de transparantie van de bestuursstructuren niet ten goede komen. Ze hoopt dat de minister nog de kans ziet om rekening te houden met de opmerkingen van de verschillende fracties van de oppositie, zodat er een interne staatshervorming komt die Vlaanderen waardig is.

2.10. *Tussenkoms van de heer Ward Kennes*

De heer *Ward Kennes* meent dat er binnen partijen en fracties van meerderheid en oppositie veel ideeën opborrelen op het ogenblik dat men begint met een interne staatshervorming. De voorbije maanden waren er heel wat kansen om die ideeën te verwoorden: in de discussies rond het groenboek en het 'blauwboek' van Open Vld en nu in de bespreking van het witboek. Intussen zijn er heel wat hoorzittingen geweest. De grote verdienste is dat het witboek met zijn concrete voorstellen er wel degelijk gekomen is, al menen sommigen dan dat dit niet ambitieus genoeg is.

Een belangrijk element is de planlast. Hij deelt de bekommernis van de heer Caron rond participatie en strategische planning. Deze positieve kanten van de planlast wil hij behouden.

Sommige commissieleden merken op dat het witboek nog heel wat verrommeling omvat. Het witboek maakt echter heel wat maatwerk mogelijk. Voor de stadsregio's zijn er mogelijkheden om op hun maat verdere initiatieven te nemen. De bestuursakkoorden maken maatwerk mogelijk voor de provincies. Aan de gemeenten die dat willen, wordt de mogelijkheid geboden om over te gaan tot een fusie. Er wordt een aanzet gegeven voor het overnemen van bevoegdheden, in functie van de grootte en bestuurskracht van de gemeenten. Dit betekent dat de verschillende Vlaamse gemeenten er op termijn enigszins verschillend kunnen uitzien. Dat hoeft echter geen probleem te zijn. Er is een basis die voor iedereen geldt, maar daarbinnen blijft er veel mogelijk.

De heer Kennes veronderstelt dat het nuttig zou zijn de bestuurskracht van de provincies te meten. Eventueel kan men een benchmarking doorvoeren zoals dat ook in Nederland gebeurt. Dit kan het debat vooruithelpen, of men nu voor of tegen provincies is.

3. Antwoorden van de minister

Minister *Geert Bourgeois* merkt op dat het vooraf duidelijk was dat niet iedereen het met de inhoud van dit witboek eens zou zijn, ook niet binnen zijn partij. Het witboek is immers in de eerste plaats de implementatie van het regeerakkoord, dat altijd een compromis is tussen verschillende partijen.

Hij is ervan overtuigd dat het witboek een aantal belangrijke nieuwe sporen trekt. Sommige hervormingen zullen snel worden doorgevoerd, andere zullen tijd vergen. Het gaat om een proces waarmee men nog een hele tijd bezig zal zijn.

De heer van Rouveroy heeft in zijn meer algemene beschouwingen teruggerepen naar vorige hervormingen. De minister beklemtoont dat het de bedoeling is dat het niet blijft bij een theoretisch debat: deze hervorming moet ook worden doorgevoerd. Dat is ook de reden waarom de methode van het kerntakendebat verlaten werd. Het witboek maakt keuzes. Hij zal aandachtig opvolgen of ook de vakministers de nodige vooruitgang boeken. Het is nog niet uitgemaakt of men daarbij dient te werken met een raster voor de financiering. In elk geval moet elke vakminister zijn doelstellingen en zijn doorbraken uitvoeren en de implicaties daarvan – op financieel vlak, organisatorisch vlak en personeelsvlak – moeten in kaart worden gebracht.

De heer van Rouveroy maakte een aantal kritische bedenkingen over de betrokkenheid van de stakeholders in het bestuursforum. Het bestuursforum is inderdaad niet blijven bestaan in de vorm waarin het opgestart was. Dat betekent echter niet dat er geen participatie aan te pas gekomen is. Samen met de VVSG en de VVP wil de minister doorgaan met dit traject. Het is echter vanaf het begin zeer moeilijk gegaan. De VVP heeft de zaken sterk bemoeilijkt door allerlei discussies publiekelijk te voeren. Niettemin werden de contacten met de VVP steeds aangehouden. Er zijn heel wat stappen gezet: inventarisatie, consultatie, analyse van de voorstellen van het groenboek, en daarna opnieuw overleg en advies. Er was input van het college van ambtenaren-generaal (CAG), van de VVSG en van de VVP. Ook het middenveld werd om advies gevraagd. De minister dankt het parlement omdat de dialoog met heel wat stakeholders hier publiekelijk gevoerd werd.

Bij de onderhandelingen met de VVSG werd opgemerkt dat men binnen het gemeentelijke landschap evolueert naar een tweesporenbeleid. De minister is het eens met die opmerking. Dé gemeente bestaat echter niet. De mediaan van het aantal inwoners ligt onder

de 15.000. Er zijn dus grote verschillen inzake bestuurskracht. Dat is wellicht de reden waarom bepaalde zaken moeilijker zijn verlopen dan verwacht.

Inzake de intergemeentelijke samenwerking zit de heer van Rouveroy op dezelfde lijn als de minister. Het probleem is het gebrek aan inspraak. De intergemeentelijke samenwerking is een optelsom van meerderheden, al komt er af en toe wel eens een oppositie aan bod. Vooral het gebrek aan transparantie is belangrijk. De gemeenteraadsleden moeten kunnen beschikken over de elektronische versie van alle stukken. Desgewenst wordt er een bijzondere gemeentelijke commissie opgericht. Deze maatregelen moeten de kracht van de gemeenteraadsleden in de intergemeentelijke samenwerking versterken.

De heer van Rouveroy is het ook eens met de minister over de aanpak van de planlast. De heer Caron is op dit vlak een andere mening toegedaan. De Vlaamse overheid zal geen rapporten vragen. Aan de hand van bepaalde indicatoren zal men echter kunnen nagaan of de doelstellingen worden gehaald. Dat wordt opgenomen in het Planlastendecreet. Het meten van de output kan niet worden omschreven als een verzwaring van de planlast. Indien men geen enkele vorm van controle zou installeren, zou men trouwens het beleid niet meer kunnen meten en dat zou leiden tot een democratisch deficit.

De verkokering doet zich voor op twee vlakken, op het Vlaamse bestuurlijke niveau en op het terrein. De verkokering op het Vlaamse bestuurlijke niveau wordt niet aangepakt in dit witboek, maar wel door het beleidsdomein Bestuurszaken, in overleg met het CAG. Deze regeerperiode moet er op dat vlak heel wat terreinwinst worden geboekt. Men denkt daarbij aan de reductie van het aantal managementondersteunende functies en aan het verzamelen van de data van de agentschappen, waarover men nu niet beschikt. E-government enzovoort speelt daarbij een belangrijke rol, alsook de automatische gegevensdeling binnen de Vlaamse overheid, die zelfs verbonden wordt met de federale overheid. Men hoopt dat er in deze periode voldoende gemeenten zullen instappen in het systeem van gegevensdeling van authentieke gegevensbronnen. Dat kan een schat aan informatie opleveren. Dit wordt horizontaal aangepakt: een burger, een onderneming of een gemeente hoeft geen twee keer dezelfde data te bezorgen aan de Vlaamse overheid.

In het witboek komt de aanpak van de verkokering op het terrein aan bod. Dan gaat het om de provinciaal gedecentraliseerde diensten. Daar werken de buitendiensten ongecoördineerd naast elkaar. De minister ontkent dat de regering de suggestie van Open Vld overneemt: 'great minds think alike'. Ook de gemeentebesturen waren hiervoor vragende partij. Het is normaal dat de gouverneur de coördinerende taak uitvoert. De gouverneur is immers een commissaris van de Vlaamse Regering.

Verschillende sprekers merkten op dat de minister de fusie ziet als de oplossing bij uitstek voor de bestuurskracht. De minister erkent dat hij de fusie ziet als een van de hefbomen, zij het niet als de enige. Ook de financiële draagkracht en de gedeelde diensten spelen een rol. De regioscreening zal indirect informatie opleveren over de bestuurskracht van de gemeenten en dus ook over de wenselijkheid van samenwerking tussen de gemeenten. Het is evenwel niet de bedoeling de bestuurskracht van de 308 gemeenten te screenen. Dat zou trouwens een heel zware opdracht zijn. Ook zonder die screening is er een zicht op de pijnpunten. Het is wel een goed idee om de bestuurskracht van de gemeenten te objectiveren. Deze bestuurskracht is ook een zaak van de Vlaamse overheid. Wat de gemeente haalt uit het Gemeentefonds, uit onroerende voorheffing of uit personenbelasting hangt ook samen met het Vlaamse beleid. Het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen bepaalt bijvoorbeeld dat bepaalde gemeenten geen bedrijventerreinen mogen aanleggen. In Vlaanderen moet er immers voldoende open ruimte zijn. Deze bepaling leidt voor de betrokken gemeenten echter tot minder inkomsten uit onroerende voorheffing. In de discussie over het Gemeentefonds dient men hiermee rekening te houden, en niet alleen met de centrumfunctie.

Het is niet de bedoeling een nieuwe bestuurslaag te creëren. Die laag bestaat eigenlijk al en het is de bedoeling om daar orde in te brengen. Het is trouwens geen bestuurslaag maar een samenwerkingslaag. Die samenwerking moet beter georganiseerd worden, met meer democratische controle. De minister steekt niet weg dat dit prefiguraties kunnen zijn. Op dit ogenblik worden er grote lijnen getrokken. Misschien wordt hiermee de basis gelegd voor een toekomstig beleid, bijvoorbeeld inzake stadsregionale verbanden en streekverbanden.

De minister kan akkoord gaan met de opmerking van de heer van Rouveroy dat binnen het takenpakket vooral de aard van de taak belangrijk is en niet zozeer de schaal, al speelt de schaal wel een rol. De heer van Rouveroy pleit voor twee bestuurslagen: de Vlaamse overheid en het lokale niveau met het binnengemeentelijke, het intergemeentelijke en het bovengemeentelijke. De minister merkt op dat het regeerakkoord niet uitging van de opheffing van het provinciale niveau. Hij verwijst naar de lovende woorden van de heer Caron voor het experiment dat momenteel loopt in zijn streek. Hij stelde daarbij dat de provincie te ver afstaat van het lokale niveau als het gaat om mobiliteit. De minister besluit daaruit dat men er niet komt als men uitsluitend zou kiezen voor de provincie. Het is wenselijk dat de gemeenten onderling samenwerken.

Het is de bedoeling om de subsidiëring te vereenvoudigen. Het verdient de voorkeur dat er slechts één subsidiërende overheid zou zijn.

Volgens de heer van Rouveroy is de eventuele fusie van Kruibeke en Beveren geen goed voorbeeld. De minister merkt op dat de uitgeschreven opdracht niet de bedoeling heeft een analyse te maken van die concrete fusie, wel om te komen tot een stappenplan, een draaiboek voor mogelijke fusies. In 1976 zijn de fusies vaak gebeurd à la tête du client, op basis van politieke voorkeuren. Het witboek bevat wel degelijk incentives om tot fusies te komen. Voorheen waren de fusies geen politiek thema. Nu is het debat op gang getrokken. Heel wat partijen pleiten voor het faciliteren van de vrijwillige fusie, maar geen enkele partij had het over verplichte fusies, behalve misschien het Vlaams Belang.

De heer *Joris Van Hauthem* preciseert wat hij hierover heeft gezegd: als men de fusies wil hanteren als een instrument om de schaalgrootte en daarmee de bestuurskracht van de gemeenten te vergroten, dan moet men ze verplicht maken.

Minister *Geert Bourgeois* meent dat men het debat over de fusie van gemeenten niet uit de weg kan gaan. In het noordelijke model, dat ook in Nederland bestaat, komen er in elke bestuursperiode nieuwe fusies tot stand. Zo ontstaan er inderdaad twee soorten van gemeenten, want sommige gemeenten hebben een grotere bestuurskracht dan andere. Ook in Vlaanderen is dat nu al het geval bij de ontvoogding inzake ruimtelijke ordening. De bestuurskracht op dit vlak is niet altijd recht evenredig met het bevolkingsaantal. Er worden wel kwaliteitseisen gesteld voor een aantal bevoegdheden. Er zijn ook relatief kleine gemeenten die ontvoogd zijn inzake ruimtelijke ordening. In het witboek staat dat er meer bevoegdheden kunnen worden toegekend aan gemeenten met meer dan 25.000 inwoners. Hiermee geeft men incentives tot fusies. Dat ligt in de lijn van de aanpak van de noordelijke landen.

Het witboek spreekt over een billijker Gemeentefonds. De heer van Rouveroy is het niet eens met dat woordgebruik. De minister geeft toe dat er een aantal pijnpunten zijn, onder meer de centrumfuncties en de verplichtingen inzake open ruimte. Op dit vlak wordt er in het witboek een tweesporenbeleid voorgesteld. Vooreerst stelt het witboek dat er in de toekomst meer geld moet zijn voor het Gemeentefonds. In deze regeerperiode is dat geld er evenwel niet. De minister zal al blij zijn indien de regering erin slaagt de meeruitgaven te doen die nu al vastliggen, onder meer de indexaanpassingen, het wegwerken van de impliciete schuld en het verhogen van de middelen voor onderzoek en ontwikkeling. Het

witboek stelt ook dat het na een herijking mogelijk moet zijn om tot een billijker verdeling van dat grotere Gemeentefonds te komen, met behoud van het bedrag voor elke gemeente. De herijking van het Gemeentefonds is een werk voor de tweede helft van deze regeerperiode.

De minister stelt vast dat de heer van Rouveroij het eens is met de visie van het witboek op het OCMW. Vanaf de volgende bestuursperiode zal de voorzitter van het OCMW sowieso in het schepencollege zitten. Op die plaatsen waar men er nu al voor gekozen heeft de OCMW-voorzitter op te nemen in het schepencollege, is er in de gemeenteraad duidelijk meer debat over de algemene lijnen van het sociale beleid. Dat leidt tot meer persaandacht. Het is de bedoeling om de gemeenteraad en de gemeentelijke democratie te herwaarderen, uiteraard met behoud van de eigenheid van het OCMW. Het OCMW zal altijd het sociale beleid blijven voeren. Voor die zaken die met de nodige discretie dienen te worden behandeld, zal er immers altijd een afzonderlijke rechtspersoon nodig blijven. De inkanteling van het OCMW gebeurt op vrijwillige basis. Sommige steden en gemeenten gaan daar heel ver in en dat is goed. Zo komen er meer middelen vrij voor het echte sociale beleid, middelen die nu verloren gaan in overheadkosten.

Sommige sprekers hebben opgemerkt dat het recruterende van kandidaten voor de lokale verkiezingen een zaak is van de partijen en niet thuishoort in een witboek. De minister benadrukt dat er op dit vlak niets gereguleerd wordt. Het witboek formuleert opties om de positie van de gemeenteraad te versterken en om het ambt van gemeenteraadslid aantrekkelijker te maken. De minister benadrukt wel dat er hiervoor momenteel weinig budgettaire ruimte is.

De heer van Rouveroij heeft gepleit voor een duaal systeem, waarbij de voorzitter van de gemeenteraad verplicht van buiten het college van burgemeester en schepenen zou komen. De minister wil dat stimuleren in het witboek, maar het is geen verplichting. De meningen hierover zijn verdeeld. Sommige gemeenten kiezen hier nu al voor. Uit de studie van het SBOV blijkt dat de gemeenteraad sterker wordt met een voorzitter van buiten het college van burgemeester en schepenen.

Dat de OCMW-voorzitter schepen is van Sociale Zaken vindt de heer van Rouveroij niet zo logisch. De regering vindt dat wel. In veel gemeenten is dat trouwens nu al het geval, al is het niet verplicht. Het zou overigens in strijd zijn met de gemeentelijke autonomie. Bij elk nieuw bestuursakkoord worden de bevoegdheden verdeeld onder de schepenen.

De vermindering van het aantal schepenen en de uittredingsvergoeding worden inderdaad pas van kracht in 2019. Vanaf 2013 zal de voorzitter van het OCMW inderdaad deel uitmaken van het college van burgemeester en schepenen, maar dat is geen bijkomend mandaat. Er wordt geen bijkomende financiële vergoeding uitgekeerd. De meerderheid heeft geoordeeld dat men nu te dicht bij de gemeenteraadsverkiezingen staat om die hervorming door te voeren. De vermindering komt er echter, en ze zal gepaard gaan met de invoering van een uittredingsvergoeding. De lasten van de gemeente verminderen doordat er een schepen minder moet worden betaald, maar daarnaast wordt er voorzien in een beperkte uittredingsvergoeding, wat het ambt aantrekkelijker maakt.

De minister is het ermee eens dat de gemeenten meer bevoegdheden zouden moeten hebben, waardoor ze een groter aandeel van de welvaart zouden kunnen creëren. In Vlaanderen zal het echter moeilijk zijn om het Europese gemiddelde te halen omdat een aantal taken in handen zijn van de zuilen, onder meer het onderwijs en de gezondheidszorg. In het witboek worden een aantal stappen gezet in de richting van meer bevoegdheden voor de gemeenten, bijvoorbeeld in de welzijnssector en in de kinderopvang.

De provincie blijft bestaan, maar krijgt een veel duidelijker taakomschrijving. De provincie is verantwoordelijk voor een aantal grondgebonden taken. Niet-grondgebonden taken

zijn alleen mogelijk als dat in de grondwet staat of geregeld is bij wet of bij decreet. Op dit vlak ligt de sleutel bij het parlement. Het parlement kan beslissen om bevoegdheden toe te kennen of weg te nemen bij de provincies. In de bestuursakkoorden kan de Vlaamse Regering bepaalde taken toevertrouwen aan de provincies. Daarbij gaat het om Vlaamse bevoegdheden die het best door de provincies worden uitgevoerd. Dat heeft te maken met maatwerk. Dat doet niets af aan de decretale bevoegdheidsverdeling.

Binnen deze hervorming ligt de klemtoon overigens op het Vlaamse niveau en op de gemeenten. De heer Caron betreurt zelfs dat een aantal taken van de provincies worden overgenomen door het Vlaamse niveau.

In het witboek staat duidelijk dat stadsregionale samenwerking niet kan leiden tot provincievrije zones.

De heer van Rouveroy onderschrijft de methodiek van de regioscreening. De minister zal het nodige doen om deze screening tot een goed einde te brengen. De gouverneurs zullen dit coördineren. De Vlaamse overheid biedt de nodige instrumenten aan. De meta-analyse is een digitaal instrument om de inventarissen uit te voeren en om ze in kaart te brengen. De methode die door het steunpunt werd uitgewerkt, zal in de vijf provincies worden gehanteerd.

De minister is het niet eens met de stelling van de heer Caron dat het witboek een onafhankelijk politiek compromis is. Er is in het witboek veel meer samenhang tussen de visie en de doelstellingen dan in het groenboek. In dit akkoord werden de uitgangspunten van het regeerakkoord uitgewerkt, namelijk subsidiariteit, klemtoon op twee niveaus en aanpak van de verrommeling. Elke sectorale minister zal zijn verantwoordelijkheid moeten opnemen. De minister heeft ooit verwezen naar het model van de federaties van gemeenten. De heer Caron heeft dat idee overgenomen in zijn voorstel van decreet. Het is onduidelijk of de Vlaamse overheid daarvoor bevoegd is. Hij kijkt uit naar het advies ter zake van de Raad van State.

De minister is het er niet mee eens dat er nieuwe rommelige structuren tot stand komen. Voor een aantal bevoegdheden die worden overgedragen wordt de mogelijkheid van intergemeentelijke samenwerking opengelaten als de gemeenten niet de nodige bestuurskracht hebben om die taken op zich te nemen. Dat zal trouwens blijken uit de regioscreening. In de bestuursakkoorden met de provincies zal er een algemeen deel zitten voor alle provincies en een specifiek deel per provincie. Dat staat duidelijk in het witboek.

Sommige provinciale bevoegdheden worden inderdaad overgedragen naar het Vlaamse niveau, maar er worden ook Vlaamse bevoegdheden overgedragen naar de provincie, bijvoorbeeld regionale landschappen. Dat zal leiden tot een grotere rechtszekerheid voor de betrokken regionale landschappen.

De minister erkent dat ontvoogding zal leiden tot twee soorten van gemeenten. De bestuurskracht van de gemeenten hangt niet recht evenredig samen met het inwoneraantal. Deze operatie zal bijdragen tot het latere debat over de schaalgrootte en over de fusies. Er kunnen bevoegdheden worden overgedragen als een gemeente meer dan 25.000 inwoners heeft of als ze voldoet aan bepaalde kwaliteitsnormen. De minister is ervan overtuigd dat dit over maximaal twee bestuursperiodes tot hervormingen zal leiden. Het debat is op gang getrokken en zal hopelijk leiden tot een aanpak zoals in Nederland.

Inzake de planlasten blijft het impulsbeleid bestaan. De heer Caron legt de klemtoon bij de visievorming en de burgerparticipatie. Deze twee zaken blijven volgens de minister overeind. Hij is het niet eens met de opmerking van de heer Caron en de heer Van

Hauthem dat de positie van de gemeenteraad niet versterkt wordt. Alle strategische beslissingen worden besproken in de gemeenteraad, zowel die van het college van burgemeester en schepenen en van het OCMW, als die van de autonome gemeentebedrijven of de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden. Alle stukken zullen elektronisch ter beschikking staan van de gemeenteraad. Dit versterkt de positie van de gemeenteraadsleden. Op dit ogenblik zijn er immers nog veel gemeenten waar de gemeenteraadsleden op bepaalde uren naar het gemeentehuis moeten gaan om eigenhandig bepaalde stukken te kopiëren. Als het college er niet in slaagt de gemeenteraad meer dan tien keer per jaar samen te roepen, zal er inderdaad een lagere drempel zijn om de gemeenteraad bijeen te roepen. Op basis van artikel 39 van het Gemeentedecreet kunnen er nu al middelen en personeel ter beschikking worden gesteld van de fracties. Dit gebeurt trouwens al in bepaalde steden en gemeenten. Daarom staat dit niet meer in het witboek.

Inzake het herstel van de bestuurbaarheid pleit de heer Van Hauthem voor de constructieve motie van wantrouwen. In het witboek werd gekozen voor een andere oplossing om te voorkomen dat er spelletjes worden gespeeld. Op het einde van een bestuursperiode zouden coalitiepartners die op elkaar uitgekeken zijn immers de constructieve motie van wantrouwen kunnen gebruiken om een coalitiewissel door te voeren, ook al is de gemeente perfect bestuurbaar. Op dit ogenblik zijn er een dertigtal gemeenten waar zich problemen voordoen. Het witboek reikt daarvoor een goede oplossing aan. Eerst moet de onbestuurbaarheid worden vastgesteld. Dit kan in twee trappen leiden tot een vervanging van het college of van een deel ervan. De praktijk zal uitwijzen of dit al dan niet een werkbaar systeem is.

Het witboek bevat een reeks maatregelen die de positie van de gemeenteraadsleden moeten versterken. Met de koppeling aan de beleids- en beheerscyclussen van de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden wordt de positie van de gemeenteraden versterkt. Er zullen immers meer controlemogelijkheden zijn. De positie van de gemeenteraad wordt ook versterkt door de profielschets, die een vergelijking van de gemeente binnen een cluster mogelijk maakt. Ook de bijzondere commissie die ingesteld wordt om de autonome gemeentebedrijven (AGB's) en de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden te volgen, is een stap vooruit. Daarbij is er ondersteuning door het managementcomité.

Bepaalde bevoegdheden worden inderdaad overgeheveld naar het Vlaamse niveau. Het gaat om sectorale insteken van de vakministers. Het beantwoordt aan de klemtonen die in het regeerakkoord werden gelegd op de gemeenten en op het Vlaamse niveau. BBC (beleids- en beheerscyclus) zal niet leiden tot zware rapportageverplichtingen. De BBC is geen vorm van toezicht, het is alleen een manier om de output te meten. Uiteraard zal ook de vakminister kunnen zien of de sectorale subsidies met een goed effect aangewend worden. Er is nu een experiment met BBC in meer dan zestig kleinere en grotere gemeenten. Het is nog te vroeg om te evalueren, maar de eerste reacties zijn enthousiast. De gemeenteraad moet natuurlijk beschikken over informatie.

Er zijn vijf verschillende, van onderuit gegroeide proeftuinen inzake regiowerking. Op dit ogenblik wordt er geprobeerd lessen te trekken uit deze proeftuinen. Het onderzoek dat het SBOV nu voert, moet de regionale en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden bundelen en structureren. Wat zit daar precies in, welke vormen van samenwerking werden er gerealiseerd, welke drempels moeten er op Vlaams niveau worden weggenomen om die boeiende samenwerkingsvormen te realiseren? Het SBOV zal de voorstellen met een bestuurskundige bril bekijken. Men zal nagaan of een invulling mogelijk is onder de bestaande regelgeving, welke drempels er zijn en of er gemeenschappelijke lijnen zijn. Het is niet de bedoeling financiële ondersteuning te geven aan de pilootprojecten. Deze projecten zijn vanuit de basis gegroeid, zonder dat er financiën voor werden gevraagd. De overheid zal deze projecten wel inhoudelijk ondersteunen. Als het gaat om bestuurlijke aspecten, dan zal het agentschap dat doen. De experimenten moeten kunnen afwijken van de bestaande regels. Uit de rapportage van het SBOV zal blijken waar deze experimenten

botsen met de bestaande regels en waar er dus afwijkingen nodig zijn om de experimenten volop te laten lopen.

De minister stelt vast dat de heer Van Hauthem toegeeft dat hij geen pasklaar antwoord heeft voor het herwaarderen van het ambt van gemeenteraadslid. De minister denkt dat de maatregelen die worden voorgesteld in het witboek zeker zullen bijdragen tot de herwaardering van de gemeenteraad. Als de gemeenteraad echt over de strategische beslissingen gaat en als de gemeenteraadsleden veel meer informatie en meer ondersteuning krijgen, dan kan men de juiste mensen sensibiliseren om bij te dragen aan de gemeentelijke democratie. De Vlaamse overheid moet echter vermijden dat het ambt van gemeenteraadslid onaantrekkelijk wordt door de regelgeving zelf. Het kan niet de bedoeling zijn dat een gemeenteraadslid van de meerderheid gefrustreerd is omdat het steeds moet meestemmen en een gemeenteraadslid van de oppositie omdat het steeds in een dovemansgesprek zit. Het spel van meerderheid en oppositie zal natuurlijk altijd blijven spelen.

De stadsdistricten waarover de heer Van Hauthem het had zijn inderdaad niet aan bod gekomen in het witboek. Het SBOV voert momenteel wel een onderzoek dat moet uitmonden in een evaluatie van de stadsdistricten.

De minister denkt dat de bestuurlijke indeling niet ingewikkelder wordt. Hij onderschrijft wat de heer Durnez daarover gezegd heeft. De interne staatshervorming in Vlaanderen is een moeilijk proces. Hij is blij dat de meerderheid met dit witboek een resultaat heeft dat gezien mag worden. De levendigheid van de debatten, de acties en de publieke discussie bewijzen dat dit onderwerp veel mensen en organisaties aanbelangt.

De heer Durnez had het over de prioriteiten – minder betutteling, meer bevoegdheden, zowel kwalitatief als kwantitatief, veel aandacht voor de bestuurskracht, herijking van het Gemeentefonds – en over de rol van de provincies.

In het witboek staat natuurlijk niets over het statuut en de verloning van de mensen die in de plaats van de arrondissementscommissaris zullen komen. Dat moet nog worden bekeken. Men veronderstelt dat het zal gaan om ambtenaren die onder het Vlaams personeelsstatuut vallen.

De kathedrale kerken en de seminaries vallen niet onder het erfgoed, veronderstelt hij. Over de implementatie daarvan zal er nog veel discussie zijn. Het gaat dan ook om een witboek.

De minister hoopt dat er inzake het Planlastendecreet met een gemengde commissie zal kunnen worden gewerkt. Deze commissie moet met elk van de vakcommissies het horizontale verband kunnen leggen.

De privatisering van de zorgvoorzieningen is een ander debat. De regels die daarvoor uitgeschreven zijn, moeten ervoor zorgen dat het publieke belang behartigd wordt.

De heer De Loor heeft een andere mening dan de minister over het voorzitterschap van de gemeenteraad. Hij vindt dat dit een zaak is van de lokale autonomie. Het witboek laat dit over aan de lokale autonomie, maar er zijn twee stellingen, het duale en het niet-duale systeem.

De heer De Loor heeft volgens de minister terecht beklemtoond dat de versnelling van de processen belangrijk is. Dat werd ook opgenomen in het witboek.

Op de vraag van mevrouw De Waele over de mogelijkheid van sancties, antwoordt de minister dat de Vlaamse overheid uitgaat van een grote autonomie voor de gemeenten. Ze

treedt slechts op tegen de gemeenten als ze het algemeen belang schaden. Er is een evolutie naar een steeds grotere autonomie voor de gemeenten.

De vermindering van het aantal schepenen is een goede zaak. Antwerpen heeft op dit vlak het voorbeeld gegeven. Er zijn nog vier steden en gemeenten, allemaal in de provincie Antwerpen, die nu al vrijwillig met een schepenen minder werken.

Op de opmerkingen van de heer Kennes antwoordt de minister dat het een grote verdienste is dat dit witboek is gerealiseerd. Het debat heeft veel emoties losgeweekt. De heer Kennes vindt het geen probleem dat de hervorming leidt tot twee sporen bij de gemeenten. Op vrijwillige basis kan men evolueren naar meer bestuurskracht. Daarvoor worden de nodige incentives voor de gemeenten ingebouwd.

4. Replik van de heer Bart Caron

De heer *Bart Caron* dankt de minister voor zijn uitvoerige antwoord en voor het debat. Hij vindt het normaal dat de minister over een aantal onderwerpen een andere politieke appreciatie heeft.

De heer Caron blijft erbij dat de maatregelen voor de versterking van de gemeenteraad onvoldoende zijn. Dat kan natuurlijk niet allemaal decretaal worden geregeld, er moet ook sensibilisering gebeuren rond de lokale democratie. Hij hoopt dat de invoering van BBC effectief leidt tot een strategische versterking van de rol van de gemeenteraad en van het middenveld. Op dit vlak geeft hij de minister het voordeel van de twijfel.

De heer Caron noteert dat homogene gebieden een prefiguratie kunnen zijn van meer. Het gaat dan over de regionale afbakeningen. Dat is een hoopvol perspectief, al is het dan op lange termijn. Het is goed dat de pilootprojecten zaken in beweging kunnen brengen, zelfs in afwijking van de bestaande regelgeving.

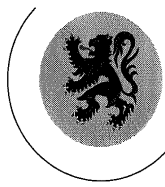
De spreker stelt nog vast dat de minister niet heeft geantwoord op zijn opmerking dat de passages over de permanente milieuvergunning en over het budget voor riolering eigenlijk twee beleidsopties zijn die niet thuishoren in een witboek over interne staatshervorming en dat er dus misbruik gemaakt wordt van het instrument.

Annick DE RIDDER,
voorzitter

Marnic DE MEULEMEESTER,
verslaggever

BIJLAGE:

Brief van 9 mei 2011 van parlamentsvoorzitter Jan Peumans
en commissievoorzitter Annick De Ridder aan de ministers van de Vlaamse Regering
met betrekking tot het gebruik van groen- en witboeken

Vlaams
Parlement

Jan Peumans
Voorzitter van het Vlaams Parlement

Annick De Ridder
Voorzitter van de Commissie voor
Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur,
Decreetsevaluatie, Inburgering en Toerisme

De heer Kris PEETERS
Minister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Economie, Buitenlands
Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid
Martelaarsplein 19
1000 BRUSSEL

Ons kenmerk:
Dec/com/wdi/110509.001

Datum:
9 mei 2011

Betreft:
Groenboek/witboek interne staatshervorming

Meneer de minister-president,

De interne staatshervorming is een van de belangrijke punten uit het Vlaams regeerakkoord. De Vlaamse Regering heeft ter voorbereiding van concrete beleidsbeslissingen in dit dossier ervoor gekozen te werken met de procedure van groen- en witboek.

Als voorzitter van het Vlaams Parlement en als voorzitter van de commissie bevoegd voor Binnenlands Bestuur, willen wij onze appreciatie uitdrukken voor deze manier van werken en voor de wijze waarop het Vlaams Parlement betrokken is geweest bij de besprekingen.

Hoewel er nog enkele kinderziekten kunnen worden vastgesteld, wat niet ongewoon is bij de introductie van een nieuwe werkwijze, hebben de werkzaamheden rond het groenboek en witboek inderdaad een breed maatschappelijk debat over de bestuurlijke organisatie in Vlaanderen op gang gebracht, zowel binnen als buiten het parlement. We zijn er ook van overtuigd dat dit debat heeft bijgedragen tot een sterker uitgewerkt en breder gedragen dossier, al is het logisch dat er niet over alle punten algemene overeenstemming bestaat.

Omdat het werken met groen- en witboeken in Vlaanderen nog recent is en er wat onduidelijkheden blijven met betrekking tot terminologische, procedurele en consultatieve aspecten, werd aan de SERV gevraagd hieromtrent een advies uit te brengen. Wij verwachten dit advies in de loop van deze maand en het zou aanleiding kunnen geven tot een aantal beleidsaanbevelingen via een voorstel van resolutie.

Tot slot bezorgen wij u ter informatie een nota over de werkzaamheden in het parlement rond het groenboek/witboek interne staatshervorming, die recent voorlag op het overleg van het Bureau en de commissievoorzitters. Zoals u uit het voorgaande zal begrijpen, durven wij hopen dat de weg die de Vlaamse Regering inzake de interne staatshervorming heeft gevolgd, ook in andere dossiers navolging zal krijgen.

Met oprechte hoogachting,

Jan PEUMANS

Annick DE RIDDER